ԺԳ. ՏԱՐԻ 3586 (Ն. Տ.) 7 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1896 — 26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1896 — 23 ՇԱՊԱՆ 1313 — ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ՄԵԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ

Դարձեալ, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه ده آروپا ادارهسی

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան սուտաք	150
» »	Վեցամեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	ֆրանկ	56
» »	Վեցամեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Դասատուաց թղթատարի ծախքը միտրինակ		Ղրուշ	50

Խմբագրութեանց ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն Եւ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հեռեւեալ տան տպագրական մեքանաներով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ԳՐԱԳԷՏԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

Անտրէ Թէօռիէ, ֆրանսացի ծանօթ վիպասանն ու բանաստեղծը, իր գրական կեանքի «գարնան տարիները» կը պատմէ, թէ ինչպէս՝ դեռ նորհաս եւրիտասարդ՝ գաւառական քաղաքի մը մէջ պաշտօնեայ եղած թուականէն գրելու մարմաջներ կը զգար որ մտահոգութիւն կը պատճառէին իր ծնողքին, իր առաջին գարթնումը կը սկսի տասնրեօթը տարեկան հասակէն, գպրոցական յարկին տակ, ուր գրական ընթերցումներ խորապէս կ'ազդէին իր վրայ· չափագիտութեան դասագիրքի մը ետին ապատանած՝ յանգեր գըտնելու կ'աշխատէր, ահուդողով որ չի տեսնուի. ուսուցիչը, սակայն, լսին մտքի տէր երիտասարդ մը, որ կը յարդէր իր աշակերտներուն հակումը, փոխանակ բարկանալու՝ քաջալերեց պատանին և մինչեւ իսկ անոր գրուածքներէն մէկ քանին տեղական թերթի մը մէջ հրատարակել տուաւ. «Երբ գուրս ելայ խմբագրատունէն, կը գրէ Պ. Թէօռիէ, ուր ոտանաւորիս փորձերը արբագրելու գացած էի, ինծի այնպէս կուգար որ հասակս տասը թիզ մեծցած էր և գլուխս կը ծռեի՝ վախնալով որ չի զարնուիմ գաւիթէն կախուած լապտերին»։

Բայց ասոնք վաղանցիկ հաճոյքներ էին զոր ընդհատեց պսակաւորի քընութեան պատրաստելու պէտքը. ատեն մը անցաւ այսպէս. իր շրջանն աւարտելէն ետք, նոր գժուարութիւններ ծագեցան որոնք կը զրկէին զինքը իր մուսայէն. գրական ասպարէզ մը ընտրելու անոգք հարկը կը ներկայանար. հօրը ստիպումներուն վրայ, կալուածային վաչառութեան մէջ մտաւ, իբրեւ գրագիր կամ հաշուակալ, պայմանաւ որ միեւնոյն ատեն իրաւաբանութեան վկայական ստանալու աշխատի. երիտասարդը սիրայօժար համակերպեցաւ այս պահանջման որ առիթ կուտար իրեն՝ ատեն ատեն Բարիզ երթալ, քնութիւն անցուցնելու։

Գաւառային կեանքը սա առաւելութիւնն ունէր իրեն համար, որ ժամանակ կը թողուր, ուրիշ զբօսանք չի գտնուելուն, միտքը պարարել հին ու նոր հեղինակներու ընթերցումով. տեղական մատենադարանին ամենէն հաւատարիմ այցելուն էր, հոն անցուցանելով իր պարապոյ բոլոր ժամերը, կարդալով, նօթագրելով, ուսումնասիրելով. և օրին մէկը, փորձեց մասնակցիլ Ֆրանսական Ակադեմիին կողմէ բացուած բանաստեղծութեան մրցմանը. գրականութեան հուրը այնքան վառ կը զգար իր մէջը, որ փոյթը չէր ըներ իր ծառայած պաշտօնատան պետերուն արհամարհանքը որոնք ծոյլի մը տեղ կը դնէին զինքը. իր երազն էր, ակադեմական մրցանակի մը ընդունիլ, գրական ասպարէզին դէմ իր ծնողքին նախապաշարմունքներուն յաղթել. յուսախաբութիւնը դառն եղաւ, երբ չարժանացաւ մրցանակին. բայց չի վհատեցաւ։

Անգամ մը, Բարիզ ուղեւորած միջոցին, որոշեց իր լաւագոյն ոտանաւորներէն մէկ քանին Ռէվիւ դը Բառիին տանիլ. սիրտը սաստիկ կը բաբախէր, երբ խմբագրատուն ներկայացաւ։

—Ոտանաւո՞ր, ըսաւ Լուի Իւլպա, հանդէսին խմբագրապետը, հեգնոտ ժպիտով մը, ձեռագիրներու ահագին դեզ մը ցոյց տալով. տեսէ՛ք, դեռ որքա՜ն կան որ իրենց կարգին կը սպասեն։

Այս պատասխանովը, վհատեցուներ չէր ուզեր սկսնակ բանաստեղծը, ժամանակ մը սպասցունելէ ետք. անոր ձեռագրին մէկ մասն հրատարակեց։ Առաջին քայլն առած էր Անդրէ Թէօռիէ։ Բայց միթէ այս յաջողութիւնը կը բաւէ՞ իրեն՝ գործը ձգելու և ինքզինքը գրական ասպարէզին նուիրելու. այդ միջոցին, կալուածային վաչառութեան կողմէ ուրիշ գիւղաքաղաք մը ղրկուեցաւ, բոլորովին մենաւոր և ամբողջ ձմեռը ձիւնին տակ թաղուած. բանաստեղծ-պաշտօնեան ձեռագիր ձեռագրի վրայ կը դիզէր, բայց ի՞նչ պիտի ընէր զանոնք։ Երբ իրաւաբանական վերջին քննութիւնն անցուցնելու համար Բարիզ գնաց, նոր փորձութիւն մը ունեցաւ. քերթուած մը ներկայեալ Ռէվիւ դը Մոնդին. յանգգնութիւնը մեծ էր. այդ լուրջ հանդէսին տնօրէնը, Պիլօզ, գժուարամատչելի մարդու և անողոք քննադատի համբաւ ունէր. երիտասարդ բանաստեղծը մինչեւ խրմբագրատուն գնաց, բայց վեր ելլելու քաջութիւն չունեցաւ. ծունգերը կը կը դողային. դրան քով դրուած տուփի մը մէջ ձգեց ձեռագիրը և խոյս տուաւ։

Աւտակուրէը աւարտերուն, երբ կը պատրաստուէր իր գիւղաքաղաքը դառնալ, ուր ճակատագիրը նետած էր զինքը, հետաքրքրուեցաւ գտնել տեղեկութիւն մը ունենալու թէ ինչ կարծիք գոյացած էր իր գրուածքի մասին. այս անգամ, հաստատ քայլերով մինչեւ վեր ելաւ, թէև կը դողար երբ անօրէնին ներկայացաւ։

—Ինչ կ'ուզէք, հարցուց Պիլօզ խիստ շեղտով մը։

Թէօռիէ, թոթով ձայնով մը յայտնեց իր խնդիրը. տեսակցութիւնը շատ կարճ եղաւ. Ռէվիւի անօրէնին շրթունքներուն արհամարհոտ մէկ ծալքէն կը գուշակուէր թէ ձեռագիրը չէր վրիպած իր ուշադրութենէն։— «Կը կարդացուի և պատասխան մը կը ղրկուի ձեզի» ըսաւ։ Այս ընդունելութիւնը, որ մերժում կը նշանակէր, այնքան խրապէս ազդեց երիտասարդին վրայ, որ Բարիզէն հեռանալէն շատ ետքն ալ տեսակ մը երկիւղով կը յիշէր իր յանդգնութիւնը։ Ցանցհինդ օր ետք, նամակ մը կը ստանար որ անհուն բերկրութիւն պատճառեց իրեն։ Ռէվիւն պիտի հրատարակէր իր քերթուածը։

Այդ օրէն սկսաւ իր համբաւը. բայց, չատ չանցած կը տեսնէր որ նախաքայլի խոչընդոտներն այնքան մեծ չէին որքան բուն իսկ ասպարէզը թեւակոխելէն ետք, հետզհետէ իր դէմ կը կանգնէին ճշմարիտ գրագէտի կեանքին դժուարութիւնները զորս ոչ իսկ կ'երեւակայեր իր երիտասարդական առաջին երազներուն մէջ. և հիմա, հաճոյքով կը յիշէ այդ անցեալը, իր «գարնան տարիները», ուղեւորի մը հանգոյն, որ—ինչպէս ինքն իսկ կ'ըսէ,— լերան մը առաջին կողին վերելքը կատարած՝ ետին կը դառնայ, անձկագին նայուածք մը ուղղելու համար հովտաւէտ ձորերուն և ծաղկալից թաւուտներուն ուր այլ ևս չի պիտի դառնայ։

ԳԻՏԱԿԱՆ

ՀՐԱՏ ՄՈԼՈՐԱԿԸ

Ցայտնի է թէ Հրատ մոլորակը, երկրիս հետ ունեցած համեմատական մօտաւորութեանը պատճառաւ, ամենէն աւելի հետաքրքրութեան ու հետազօտութեան առարկայ դարձած է, և ամերիկացի ու եւրոպացի գիտունները գիշեր ցորեկ կը մտածեն այս մերձաւորագոյն մոլորակին վրայ, ճշդելու համար անոր երկրաքանական այլ և այլ կազմութիւններն, անոր հաւանական բնակչաց կեանքի պայմանները, և այլն։ Մինչեւ իսկ չգտնուեցաւ կին մը, ծեր ու գառամ կին մը, որ կեանքեայ թէ իր կեանքի վերջին տարիներուն մէջ աշխարհի իրերէն հոգւով ու սրտով բաժնուած՝ երկնային իրերով զբաղիլ կը սիրէր, կտակ մը թողուց, իր տեսակին մէջ ճըշմարտապէս եզական կտակ մը որով 100,000 ֆրանքի գումար մը կը տրուէր այն անձին որ կարենար Հրատ մոլորակին հետ յարաբերութեան մտնելու միջոցը գտնել։ Կերեւայ թէ գեռ ոչ ոք չէ կրցած այն ամենակարեւոր գիւտն ընել, ու յիշեալ կլորիկ գումարն ստանալ։ Աւելորդ է ըսել որ սանկ անմման գիւտ մը ստեղծելու կարող մէկը արդէն շատ աչք չի նետեր սոյն գումարին վրայ, վասն զի իր փառքն համաչափելի պիտի ըլլայ և իրեն տրուելիք վարձատրութիւններն ալ նոյն համեմատութեամբ մեծ և փայլուն։

Արդ, յիշեալ մոլորակին սիրահարներէն մէկը, ամերիկացի ծանօթ գիտուն Պ. Լուուէլ պատոյտ մը կատարեր է Հրատին վրայ և իր հետազօտութեանց արդիւնքը փութացեր է իր ֆրանսացի պաշտօնակիցներուն գնահատանքը ենթարկել։

Պատոյտ բառը թերեւս զսրմանք պատճառէ. Պ. Լուուէլ ինչպէս կրցեր է մինչեւ Հրատ հասնիլ և հոն պատոյտներ կատարել՝ փոխադրութեան ծանօթ միջոցներէ մէկովը. Հրատը, թէեւ, ինչպէս ըսինք, համեմատապէս մեզի ամենէն մօտ դրացին է, դարձեալ միլիոն հազւով տասնրեւք միլեոն վարսախ հեռու է մեզէ և մեր տրամադրելի կառախումբերը եթէ երկրէս ճամբայ ելլային դէպ ի Հրատ՝ դիշեր ցորեկ երթալով աւելի քան վաթսուն տարիէն պիտի հասնէին մինչեւ հոն։ Մնաց որ արդէն քնաւ երկաթեայ ուղի չեկայ ապեց մինչեւ մոլորակը, ու մինչեւ ցարդ ամերիկացի ճարտարպետ մը ներկայացած չէ այս գծին մենաշնորհը խնդրելու։

Ուստի Պ. Լուուէլ բնաւ միտքէն չէ անցուցեր այս ճեպընթացներով ուղեւորիլ· կամ, ինչպէս Ժիւլ Վէռնի բախտախնդիր դիւցազնը, չէ մտեր ինն հարիւր ոտք երկայնութեամբ թնդանօթի մը կոնաձեւ ռումբին մէջ՝ արձակուելու համար դէպ անսահմանութիւն՝ մէկ բոպէի մէջ երկու հազար մղոն ճամբայ կտրելով։ Այս եղանակով իսկ տասնըչորս ամիս պիտի պէտք ըլլար՝ նպատակակէտին հասնելու համար։

Ի՞նչ ըրաւ ուրեմն ամերիկացի գիտունը։

Արիզոնայի լեռներուն մէջ, երկու հազար եօթն հարիւր մէթր բարձրութեան վրայ, ամպերու մթնոլորտէն վեր, չինել տուաւ դիտարան մը իր անձնական գրասենեակներուն համար· անկից հզօր տարակոյս ապակի մը ուղղելով մոլորակին վրայ, իրեն օգնութեան կանչեց լոյսը և մէկ բոպէի մէջ անոր եօթանասունհինգ հազար մղոնի արագութիւնը։

Աբբա Մարկոսի կեանքը անցուց այդ բարձրարերձ դագաթին վրայ, սա տարբերութեամբ որ ճգնաւորն հոգիին աչքովը կը դիտէր երկինքը, մինչ ամերիկացին իր բուն աչքերովը կը հետազօտէր անոր անհասանելի գաղտնիքները։

Այս եղանակաւ ձեռք բերուած լուսանկարչական կաղապարները թանկագին տարրեր եղան այդ դրացի աշխարհին ֆիզիքական կազմութեան գիտակ ըլլալու համար։ Ցետոյ, գիտնական ամերիկացին իր գտնութիւններուն ամբողջութիւնը հաւաքեր է աշխարհագրատի մը վրայ և լուսանկարն առեր է այս գունտին։ Այս ուսումնասիրութիւններ կը հաստատեն կարգ մը տեսութիւններ որոնք արդէն յայտնուած են Հրատի մթնոլորտին վրայ. ջուրը հոն չի վազեր ինչպէս երկրի վրայ։ Հոս արեւը կը չոգիացնէ ծովերուն և լիճերուն ջուրը, վեր կը բարձրացնէ այս չոգին որ ամպեր կ'ըլլան, և այս ամպերը օդային հոսանքներէ մղուելով անձրեւի կը փոխուին, որոնք, հողին մէջ թափանցելէ յետոյ՝ աղբիւրներ, առուակներ, գետեր առաջ կը բերեն որք ծով կը տանին ջուրերը։

Իսկ Հրատի մէջ բոլորովին ուրիշ կերպ տեղի կունենայ։ Հոն գրեթէ ամենեւին ոչ ամպ կայ ոչ անձրեւ. ջուրը ձիւնի վիճակ կառնէ բեւեռային երկիրներուն մէջ։ Ամառը, այս ձիւներուն արագ հալումը պարբերական ողողում մը առաջ կը բերէ մօտ երկիրներուն և ցամաքներուն վրայ։ Այն ատեն է որ այն այլանդակ գիծերը զորս «ջրանցք» անուանեցին, աւելի որոշ կերեւան, անշուշտ անոր համար որ մութ բուսականութիւն մը կեղեր զանոնք երկու կողմէ։ Բեւեռային ձիւներու այդ հալումին և ոռոգումին կը յաջորդէ չոգիացման շրջան մը, ջրանցքներն անյայտ կըլլան, ողողումները կը դադրին. ցամաքները կը վերատանն իրենց աշխարհագրական ձեւը։ Ջրաշղթի, մեզ համար անտեսանելի ճամբաներով, այն ատեն կը փոխադրուի միլիոնաւոր բեւեռային երկիրները։ Մինչ հարաւային բեւեռին անսահման սառները կը նուազին, ձիւները կը տրրապտեն հիւսիսային երկիրները և հոն կը հաւաքուին։ Ցաշորդ ամառը նորէն պիտի հալեցնէ զանոնք և առաջ պիտի բերէ նոյն խոնաւաչափական շրջանը, շատ տարբեր այն շրջանէն որ կը վարէ երկրիս մէջ եռաբաքանութիւնը։

Պ. Լուուէլ մասնաւորապէս քններ է այս «ջրանցքները» որոնց դիրքն ու երեւոյթները կարծեցնել կուտան թէ անծանօթ ճարտարպետներու կողմէ շինուած են. կը հետեւցնէ թէ այդ եռանկիւնաձեւ դրութիւն անշուշտ Հրատի բնակիչներուն կողմէ յօրինուած է, օրինաւոր յատակաձեւի մը համեմատ։

Հրատի ջրանցքնե՞ր։ Հրատի բնակիչնե՞ր։

Դիպ մը երբեք չե՞ն տար։ Մա՞ռդ, կեա՞նք, էութիւն այն պլպլացող լուսագունտերէն մէկուն մէջ որոնք երկնքի մութ կապոյտ գորգին վրայ լուսացան առեղծանկարներ կը յօրինեն ու հառաչել կուտան բանաստեղծներուն։

Եւ այս ենթադրութիւնը որ այս վերջին տարիներս այնքան շատ նիթ եղաւ վիճաբանութեան, երթալով մարմին կառնէ։

Եթէ հրատցիները իրաք գոյութիւն ունին, օրբան գիրիվեր են մեզ, և ի՞նչ հսկաներ ըլլալու են։ Սուէզ մը կամ Բանամա մը չատ քիչ բան է բաղդատմամբ ահագին լայնութեամբ այն ջրանցքներուն որոնք մեր ամենէն երկար գետերուն չափ երկար են։

Հոն, Հրատի վրայ պիտի գտնենք հաւանօրէն Միքրոմեղուաը, որուն մեջնամոտակային պատմութիւնները պատմած է մեզ Վոլթէռ և որ ոչքէն մինչեւ գլուխը հարիւր բան հազար ոտք երկայնութիւն ունէր· իր ազամանդակուռ մատնեակը կազմուած էր աննման քարերով որոնց էն խոշորները կը կշռէին չորս հարիւր օխա և էն պզտիկները՝ յիսուն։ Պլաթիկի կողմէ պարտած պահուն անդամարի բան մը տեսաւ որ կը խլրտար ջրին վրայ· մեղմիս երկարեց ձեռքն և հաղարաւմէկ զգուշութիւններով այդ փոքր առարկան առաւ ցուցամատին ու բթամատին միջեւ։ Հազար հինգ հարիւր մոնոնոց առեւտրական նաւ մէջ։

Անշուշտ այսպէս պիտի ներկայացուէին մեզ Հրատի բնակիչները, եթէ մասնագէտներ, մտածելով որ այս մոլորակ աւելի պզտիկ է քան երկիրս, յանուն իրենց կարգադրութեան, չբողոքէին ենթադրութեան դէմ որ հաւանական չերեւնար։

Երկրորդ ենթադրութիւն մը—աւելի պարզ և աւելի բանաւոր, թէեւ մեզ երկրացիներուս արժանապատուութեանը համար առաջինն չափ ազնուաբեր—նմանապէս կընդունի որ հրատեան գեղը գեղացանց է քան մեր գեղը, ասիկա բացատրելով բնական ուժերու բարեշրջման աւելի համաձայն եղանակով մը։

Ուրացի աշխարհը, կըսեն, քանի մը միլիոն տարուան աւելի հին է քան մերը, զարմանալի չէ որ ճարտարագիտութիւն ինչպէս նաեւ ուրիշ գիտութիւններ հասնէ աւելի կատարելագործուած ըլլան հոն քան երկրի վրայ։

Հաւանական է որ Հրատի գիտնականներն ալ ոչ նուազ աշխատին մեզ հետ դրացնութեան յարաբերութիւններ հաստատելու համար. թերեւս դարերէ ի վեր կաշխատին, և իրենց չատ առաջացած քաղաքակրթութիւնը կատարելագործեալ գործիներ հայթայթելով իրենց, ոմն գիտէ թէ Պ. Լուուէլ այս օրերս իր հեռադէտին մէջ չպիտի գտնայ օդային հեռագրի մը կոչը որ պիտի հրաւիրէ մեզ լուսակցութեան ակսիլ նշաններով։

Շատ հաւանական է որ օրին մէկը տեսնենք իրականացումը այս ենթադրութեան, չնորհիւ Պ. Լուուէլի պէս անձնուէր ու համբերատար գիտնականներու։ Ե.

ԳԵՂԵՑԻԿ ՕՐԻՆԱԿ։—Օկտեմբերի (ճափոնական հիւսիսային ամենափոքր կղզիներէն մէկը) բնակիչները կ'ապրին բացառապէս ձկնորսութեամբ։ Գարնան որսացուած ձուկը այնքան առատ է, որ բաւական է ամբողջ տարուան պարէնը հայթայթելու· այդ պատճառով ալ անոնք շատ ծոյլ կեանք կը վարէին և անձնատուր էին եղեր արբեցութեան, որ անոնց մէջ իշխող պատ էր դարձեր արդէն։ Մէկ տարուան ընթացքին մէջ 260 հոգիէ բաղկացած բնակչութիւնը տարեկան 12,000 մարք էր ծախսած ոգելից ըմպելիներու համար, որ իւրաքանչիւր անհատի ամսական 4 մարքի նստած էր, իսկ ամբողջ ընտանիքը ամսական հազիւ քսան մարք կը ծախսէր իւր ապրուստի համար։ Բնական է, որ կղզիի բնակիչները բոլորովին քայքայուէին· շատերը սովի և ցրտի մատնուեցան, ճամբաները խոպանցան, գպրոցը ցաւալի վիճակի մէջ ընկաւ, հանրային պաշտօնեաներու փորձը օգնելու թշուառութեան՝ ի զուր անցաւ։

Կղզիի բնակիչներէն մէկ քանին գաղափար մը յղացան, զոր առաջարկեցին ամբողջ հասարակութեան, այն է բոլորովին թողուլ արբեցութիւնը։ Ի սկզբան անոնք մեծ արգելքի հանդիպեցան, բայց վերջապէս հասան իրենց նպատակին։ Կղզիի ամբողջ հասարակութիւնը ուխտեց թողուլ արբեցութիւնը և հետեւեալ որոշումը տուաւ. «Ա. Մենք՝ Օկուչուրի կղզիի բնակիչներս՝ պարտաւոր ենք հրաժարիլ հաւաքաբար ոգելից ըմպելիներու գործածութենէն և կ'որոշենք խպառ դադրեցնել անոր գնումը։ Բ. Իւրաքանչիւրը բընակիչ, որ այս ուխտը չատարգրեր, այլ կը շարունակէ ոգելից ըմպելիներ ծախել, գնել կամ խմել, կը մերժուի բոլորովին հասարակութեան օգնութենէն և պաշտպանութենէն։» Կղզիին վրայ գտնուած օտարականներն ու պաշտօնեաները նոյնպէս ենթարկուեցան այս որոշման։ Այս ուխտը 5 տարի ժամանակով էր կատարած և ամենայն խստութեամբ պահպանեցին անոնք իրենց որոշումները։ Հետեւանքը ակներեւ էր. բնակիչներուն դրութիւնը միանգամայն կերպարանափոխուեցաւ, նորանոր ճամբաներ բացուեցան, տուները նորոգուեցան, համայնական արկղը տասնապատիկ աճեցաւ, երկու չտեմարաններ շինուեցան, ուր համայնքի իւրաքանչիւրը ընտանիքի համար բաւականաչափ պաշար կը պահուի։ Հողին մէկ մասը, որ աւելի պակաս պտղատու էր, լաւ մշակուեցաւ և տարեկան 800 մարք եկամուտ կը բերէ հասարակութեան։ Դպրոցը ծաղկած է, բնակչութիւնը բազմացած։ 1889ին հասարակութիւնը նորոգեց իւր ուխտը՝ չը նայելով կարգ մը անձանց հակառակութեան։ Մայր երկրի մէկ մեծ գաւառն ալ հետեւեցաւ անոնց օրինակին։

ԱՌԵՑՈՒՆ ՏՈՒՆԿ.— Երբեմն կ'ըսեն թէ տունկ մը զգալի կերպով կ'ոսի։

Ասիկա չափազանցութիւն չէ, գէթ պատմութիւններու մասին, եթէ հաւատ ընծայուի Պ. Փոռժ Բրօսի որ գերմանական թերթի մը մէջ կը հրատարակէ իր գիտութիւններուն արդիւնքը։

Համբերատար բնագէտը արդարեւ զընոներ է բազմաթիւ պատմուներ՝ անոնց աճելու միջոցին։

Այս պատմուներէն մէկը օրը 22 հարիւրորդամէթր աճեր է 58 օր չարունակ. ուրիշներ 20 հարիւրորդամէթր՝ 60 օր. բայց ասոնց մէջ մէկ պատմու մը «57 հարիւրորդամէթր աճեր է 24 ժամուան մէջ»։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (61)

ԲԻԷՌ ՏԷԼՔՈՒՌ

ԴԱՏԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔ ՄԸ

—Կը փնտռէ, և ես բնական կը գըտնեմ որ նախ եւ առաջ ձեզ միտքէն անցուցած ըլլայ։ Բարեբախտաբար, պարոն... մարքիզ, դուք զգուշաւոր մարդ էք և ձեր անունը փոխելու նեղութիւնը չանձն առեր էք։

—Այո, այո, ասիկա անհրաժեշտ է կարգ մը պատճառներով որոնք ինծի կը պատկանին։

—Ուստի կրսեմ որ ամեն վարկեան կրնան հոս ներկայանալ։ Գիտէք ինչ պատասխան տալու է ուղղակի քննութեան։ Այժմ կը բաւականան գաղտնապէս ուսումնասիրելով այս գործը, և չափազանց հոգ ընելու չենք ոստիկանութեան պաշտօնեաներուն գաղտնի խուզարկութենէն։ Մինակ պատրաստ ըլլանք ամեն պատասխանութեանդեմ։ Զանցառութիւն մը կըընայ գործուիլ որով մեր թշնամիները գըտնան ճշմարիտ ճամբան։ Հիմայ մեր ընելիքը գիտնք. և եթէ իմ յատակագիծս աղեկ չինուած է, և այնպէս կը կարծեմ, պատրաստ պիտի ըլլանք և քանի մը շաբաթ վախնանք։

«Անկամբեր եմ տեսնելու այս գործին աւարտիլը. հաւատացէք որ այս իմ վիճակս ամենեւին ախորժելի չէ։

Եւ մարքիզը հառաչ մը խեղդեց։

Նիքէզ անոր նայեցաւ պահ մը, ուշադրութեամբ դիտելով իր ընկերոջ դէմքը։ Թեթեւօրէն բարձրացնելով ուսերը, շարունակեց.

—Դուք իմ երազած մարդս չէք։ Եթէ ձեր միտքն ունի յանդուգն յղացում մը, ձեր սիրտը չունի կորով։ Անգամ մը առնական արարք մը ի գործ դրիք և հիմակ ձեր տկարութիւնը յաղթող ելաւ։

—Լաւ ուրեմն, իրաւ է, ինքզինքս պէտք եղածին պէս քաջասիրտ չեմ զգար ձեր կողմէ առաջարկուածին պէս պայքար մը սկսելու, և յետոյ, դուք վատնդի սովորած էք, իսկ ես չեմ սիրեր խաղալ ոստիկանութեան հետ։ Այսօր որ...

—Բարեբաստ դիպուածով մը։

—Ինչպէս որ կուզէք, բաւուն ճիշդ արժէքին վրայ չեմ պնդեր։ Այսօր որ այդ դիպուածովը հարստութիւն մը ունիմ, ճշմարիտ հարստութիւն մը, կը վախնամ որ կը կորսնցուցեմ զայն։

—Ձեզ յուզող զգացումը կը հասկնամ։

—Եւ կուզեմ ապահովցնել թանկագին բան մը, գլուխս։

—Անխոհե՞մ, աւելորդ բառեր միշտ արտասանելու ի՞նչ կատաղութիւն մը ունիք։

—Լաւ ուրեմն, այո, կը խոստովանիմ. մտածեցի հեռանալ Ֆրանսայէն, վասնզի ինծի կուգայ որ միայն սահմանագլխէն անդին հանգիստ չունչ պիտի առնեմ։

Նիքէզ պահ մը նորէն անխօսուկ դիտեց Գոնէօյլ մարքիզը։

—Կը հաւանիմ, ըսաւ վերջապէս, բայց երբոր ժամն հնչէ, վասնզի ժամանակը դեռ չէ եկած։ Փափագիք կամ ընդդիմանաք, պէտք է ինծի հնազանդիլ եթէ չէք ուզեր ձերբակալուիլ։ Գիտէք որ շատ դիւրին է ինծի՝ արդարութեան յանձնել ձեզ, առանց ինքզինքս վտանգելու։ Եթէ կուզէք դեռ ձեռքիս մէջ պահեմ ձեզ, ու իմ շահուս գործածել ձեզ տկար միջոցները, պատճառն այն է որ դուք օգտակար էք իմ շահերուս, և դուք միայն կրնաք իմ յաջողութեանս օգնել։

—Ա՜հ, կը խոստովանիմ թէ ձեր յատակագիծն աղէկ յղացուած է։

—Այդ ալ բան մ'է արդէն։

—Այո, բայց ի՞նչ վտանգներ չներկայացներ։

—Միայն ապուշներու համար, այո։ Ի՞նչ պիտի ընէք օտար երկրի մէջ, եթէ այժմ կ'օգնեմ ձեզ աւելի մեծ հարստութիւն մը ձեռք ձգելու քան ինչ որ ունիք հիմա։

—Այո, թերեւս իրաւունք ունիք, պատասխանեց մարքիզը, որուն աչքերն ըզձանքէ շողացին։ Ցիչ մը առաջ, ձեզ սպասելով, այդ երկու կացութեանց վրայ կը խորհէի։

Ցետոյ պահ մը մտախոհ մնաց։

—Իրաւունք ունիք, ըսաւ հառաչելով։ Մաքառելու է, ձեր ծրագրին յաջողութեանը համար։ Այն ատեն միայն ձեռք պիտի բերենք այն հանդարտութիւնը զոր կը փնտռեմ։

—Լաւ պատճառաբանութիւն։ Մանաւանդ ուրիշ կերպ չէք կրնար վարուիլ։

Շառլ թեթեւապէս սարսռաց։

Ցամ մը եռքը Նիքէզ վար կ'իջնէր սանդուխէն և կը հեռանար տունէն առանց նշմարելու գործաւոր մը որ իրմէ քանի մը քայլ առաջեւէն կը քալէր։ Գործաւորը, բաւական արտասովոր դիպուածով մը, մարքիզին ընկերոջը ճամբուն կը հետեւէր։ Բայց Նիքէզ անշուշտ մտազբաղ ըլլալու էր, վասնզի բնաւ ուշադրութիւն չըրաւ առիւէն գացողին։

. . . . . .

Պ. Բերնըլէն յոյժ զբաղած էր իր խուցին մէջ քսաներորդ անգամն ըլլալով թըղթատելու իր զաւկին դատական պաշտօնաթուղթերը։ Կատարած գործը մեքենական ըլլալ կ'երեւար, և իր մտածումը յայտնապէս չէր կեդրոնանար որոշ կէտի մը վրայ, վասնզի դատաւորը, առանց տեսնելու կը նայէր զանազան տեղեկագիրներուն։ Մընաց որ հիմակ չէ՞ր գիտեր զանոնք։ Հաւացաքնիչ դատաւորը իր աչքին առջեւ կը տեսնէր բոլոր երեւոյթներն այդ գործին, և այն ատեն ինքնին կը հարցուներ թէ ինչ մանուածապատ միջադէպերով լեցուն վէպի մը գիւցազնը չէ՞ր։

Որչափ ալ սրատես, դեռ քան մը չէր կրցած երեւան հանել հակառակ իր ջանքերուն. սակայն չէր կրնար հանդուրժել սա գաղտփարին. գործի մը խառնուիլ որուն հանդիպելը չի յաջողէր քակել։ Կեանքի ամեն իրերուն մէջ կանոնաւորութեամբ գործելու սովորութիւնը իրողութիւնները դատել կուտար իրեն այնպէս ինչպէս տեսի ունեցած էին։ Եւ սակայն, այս պարադային մէջ խորհրդաւոր կէտ մը կը ներկայանար զոր չէր յաջողեր լուսաւորել, եւ որ կը զարմացնէր զինքը։

Ոչ, իրերն այսպէս ներկայանալու չէին դատաւորի մտքին. անկարելի էր որ այսքան արտասովոր պարագայ մը ներկայանայ. սակայն ակամայ համակերպելու էր, և անքննադատելի կացութեան մը տակ։

Երկու օրէ ի վեր Պ. Բերնըլէն չէր տեսած Պուվառը. անհամբեր կը սպասէր քննիչին գալստեանը։ Ա՜հ, պէտք է խոստովանիլ թէ դատաւորն իր վերջին յոյսը դրած էր այդ գործակալին ճարպիկութեանը վրայ։ Բայց իրեն կը պահէր այդ յոյսը, և մինչեւ այն ատեն հանդարտութիւն մը ցուցուցած էր որ չատ հեռի էր իր միտքէն։

Ի՞նչ կ'ընէր Պուվառ։ Դատաւորը չէր գիտեր, թէեւ իմացած ըլլար թէ քննիչը իր քննութիւնը վերսկսած էր։

Պ. Բերնըլէն իր մտածումներուն այս կէտին հասած էր, երբ բարապանը եկաւ ծանուցանելու ոստիկանին ներկայութիւնը։

—Թող ներս գայ, ըսաւ աշխուժով։

Ոստիկանը անմիջապէս խուց մտաւ։

—Ի՞նչ կայ, նստեցէք, պարոն Պուվառ։

Քննիչը հնազանդեցաւ։

—Կարծեմ շատ չանցած երեւան պիտի հանեմ Ֆերուզոլ կոմսին սպանիչը։

Պ. Բերնըլէն ոտքի ելաւ և բռնեց գրասեղանին ձեռքերը։

—Արդեօք իրա՞ւ է, գոչեց։ Ա՜հ, եթէ այդպէս ըլլար, ի՞նչ չպիտի ընեմ ձեզ համար։ Գիտցածնիդ պատմեցէք ինծի։

—Պարոն դատաւոր, ես պարտքս միայն կը կատարեմ, վասնզի առաջին անյաջողութենէ մը սրտմտած եմ, և հիմա համոզուած եմ թէ Պ. Մաքսիմ բոլորովին անմեղ է։

—Օ՜հ, չնորհակալ եմ, բարեկամս, չնորհակալ եմ ձեր ըսածէն։

Եւ քիչ մը հանդարտելով, դատաւորն յուզուած, սկսաւ վեր վար ճեմել իր խուցին մէջ և ըսաւ.

—Ի՞նչպէս գոյացուցիք այդ համոզումը։

—Փարիզի մէջ երկու մարդեր կան. երկուքն ալ գուցէ գործած են ոճիրը։ Կը հաստատեմ ասիկա։ Հիմակ պէտք է որ իրենց յանցաւորութիւնն հաստատեմ։

—Որո՞նք են այդ մարդիկը։

—Առաջինը Պ. Մաքսիմի բարեկամն է, այն որ ինքզինքը Պոնէօյլ մարքիզ կանուանէ, և որ իսկապէս Շառլ միայն կը կոչուի, եթէ այս ալ իր անունն է։ Երկրորդը մարդ մ'է զոր չատ չանցած պիտի ձերբակալեմ բազմաթիւ չարագործութեանց պատճառաւ, որոնք երկար ատենէ ի վեր ծանուցուած էին ինծի։ Նիքէզ անուն մարդ մը, զոր պէտք է աւելի լաւ ճանչնամ։ Երկու արբանեակներ ունին, ստորին կարգի բախտախնդիրներ, որոնք Ֆիլիտոր և Կիւսթաւ կը կոչուին։ Այս վերջին երեքը ընկերակցութիւն մը կազմած են որուն նպատակն է կողոպտել գիւղային ձմերանոցները։ Տունէ կրուներ կողոպտելու արհեստը ի գործ կը դնեն ինչպէս նաեւ ուրիշ չատ մը անխոստովանելի գործեր։

(Շարունակ.)

Գ. ՊԱԼԻՍ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 26/7 ՓԵՏՐ. 1896

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԴՊՐՈՒՀԻՆՆԵՐՆ ԵՒԵՂԵՑԵԱՑ ՄԷՋ

Կիներուն Փարիզի եկեղեցեաց մէջ հոգեւոր երգեր երգելուն դէմ կաթոլիկ եկեղեցական իշխանութիւնն հզօրապէս բողոքեց, և պատուիրեց որ վերջ տրուի այս սովորութեան։ Վատիկանի Միսից ժողովը և Փարիզի արքեպիսկոպոսներն ի վաղուց անտի արգիլած էին երգչուհիներուն կամ գուսաներգուհիներուն սրբազան չէնքերու մէջ հոգեւոր երգեցողութեանց մասնակցիլը։ Մայիս ամսուն մէջ բացառութիւն կ'ըլլար ի պատիւ Կուսին Մարեմայ, որոյ հովանւոյն ներքեւ գրուած կրօնային մարմիններուն պատկանող աղջիկներուն թոյլ կը տրուէր ձայնակցիլ դպրաց դասուն։ Անցեալ շաբթուն, Ռիչառ կարդինալ արքեպիսկոպոսն ուշադրութիւն հրաւիրեց եկեղեցական հին կանոններուն վրայ որոնք այսաեանց անտես առնուած են ի փաբլիզ, ուր Տիկին Ալպոնի, Տիկին Քարվալօ ու վերոյիշեալ Օր. Սիպլլ Սանտերսոն և այլ թատրոնի երգչուհիք իրենց գեղեցիկ ձայնով ունկնդիր բարեպաշտներն զմայլեցուցին։ Ռիչառ արքեպիսկոպոսին վերջին հրամանին շարժառիթն եղան եկեղեցեաց մէջ այն առթիւ պատահած դայլայկաղութիւնը։ Անգամ մը, երբ Օր. Սանտերսոն կ'երգէր Նոգը Տամ տը Լորէթի եկեղեցւոյն մէջ, տաճարը թատերական երեւոյթ առաւ։ Պաշտաման սկսելէն շատ առաջ, եկեղեցին լեցուած էր։ Տեղ գտնելու համար զիրար կը կոխոտէին։ Այրերը բերանին կ'ուրէին, կիները կատաղութեան ձայներ կ'արձակէին, զի նոյն իսկ ոտքի վրայ կենալու տեղ չէին կրնար գտնել, և պաշտաման ամենէն հանդիսաւոր մասերուն մէջ իսկ կաց և կռիւ կը լսուէր։ Ուրիշ եկեղեցիի մը մէջ ուր Օրերայի գուսաներգուհի մը կ'երգէր՝ ներկայք յանդգնեցան ծափահարել, և «Պիս, «Պիս» աղաղակել (կրկնութիւն, կրկնութիւն)։ Նաեւ, գանգատներ եղան թէ Օրերայի տիկիններն և օրիորդներն որք ձրիապէս կ'երգէին եկեղեցեաց մէջ՝ խօսք մտիկ չէին ըներ և բարձրաձայն կը շաղակրատէին իրարու հետ և այրերու հետ՝ աղուզարդի և նոյնքան կարեւոր համաման նիւթերու վրայ, տեսակ մը կանացի ընդունելութեան սրահ դարձնելով դպրաց դասն։ Իսկ վճարեալ երգչուհիներն աւելի համեստ չէին, քանի որ աղօթքի ու բարեպաշտութեան նուիրական այն տուներուն մէջ հասարակութիւնը կը գայթակղեցնէին իրենց կեցուածքի ու շարժուածքի այլազան ձեւերով։ Արքեպիսկոպոսը կը հրամայէ որ այսուհետեւ Փարիզի եկեղեցիներուն մէջ միայն այրերն ու մանչերն երգեն, և Մայիս ամսուան համար եղած բացառութիւնն այս կերպիւ միայն պահուի որ եկեղեցական մարմիններու տնօրէնութեան ներքեւ կրթուած աղջիկներէն դատ իգական սեռի անդամներու թոյլ չտրուի ձայնակցիլ սրբազան երգեցողութեանց։ Փարիզի լրագրը սմանք ցաւոք կը ծանուցանեն արքեպիսկոպոսին հրամանը։ Բայց քանի որ Փարիզի եկեղեցիներուն տնօրէնութիւնը բացարձակապէս անոր իրաւասութեան կը պատկանի, ամենէն աշխարհիներն անգամ բան մը չեն կրնար ըսել։

* * *

Արքեպիսկոպոսն իրաւունք ունէր՝ այնպիսի խայտառակ տեսարաններու առջեւ՝ այս արգելքն հանելու։ Բայց եթէ աղով կանանց սրբազան երգեցողութեան իրաւունքն ու պատշաճութիւնն ևս հերքել կ'ուզէր, յայտնի է որ անիրաւ է։ Ուրիշ քրիստոնեայ եկեղեցիներու մէջ կիներ ալ կ'երգեն աւելի կամ նուազ։ Ֆրանսայի Եկեղեցւոյն քոյրերը գտնուող անկիրան Եկեղեցւոյն մէջ, որ կաթոլիկ Եկեղեցւոյն շատ մը ձեւերն ու արարողութիւնները պահած է խղճի մտօք, կին դպիրները շատ կը գնահատուին, և երբեք այնպիսի գայթակղութեան մը գանգատ լսուած չէ։ Հարկ չկայ մինչեւ բողոքականներուն երթալու, և յիշեցնելու թէ ինչպէս արք և կանայք խառն կ'երգեն, թէ երբեք անպատեհութիւն մը լսուած չէ այս պատճառաւ։ Բայց հաւանօրէն, բողոքականներէն լսերուած փաստ մը Ռիչառ կարդինալն մարքին վրայ չաղդէ։ Եւ եթէ մեք այս օրինակն ի մէջ կը բերենք, ցուցնելու համար է միայն թէ որովհետեւ կիներ են երգեցողները՝ չի հեռաւիր որ սրբազան տեղ մը գայթակղութիւնն անխուսափելի ըլլայ։ Արեւելեան Եկեղեցին ալ բացորոշ չարգիլեր դպրուհիներուն երգեցողութիւնը, թէեւ արեւելեան գուցէ ծայրայեղ համեստութիւնն ու ամօթխածութիւնն՝ իրրեւ ընկերային սովորոյթ՝ շատ մը արգելքներ ինքնին նուիրագործած ըլլայ։

Ինչ գաղափար՝ զՍտուած փառաբանելու հոգն ու գործն երկիկ մարդոց միայն թողուլ։ Եթէ երկիկ մարդիկ Աստուծոյ շնորհներուն կ'արժանանան՝ միթէ կինե՞ր զուրկ կը մնան։ Հոս այս անցյաւոր ալիքներէս մէջ զանազան նախապաշարումներ խիր դրեր են երկու տեսերուն մէջ։ Աստուած անանկ խտիրներ կը ճանչէ՞։ — Կանանց ձայնն հաճելի է եղեր, և մարդիկ կը հրապուրուին եղեր։ — Բայց չէ՞ մի որ ամենէն հաճելի ձայները կը փնտռենք՝ երիկ մարդոց մէջ անգամ։ Համբաւաւոր դպրապետ մը լսելու աւելի մեծ բազմութիւն կ'երթայ քան երկրորդական դպիր մը։ Դեռաբոյս մանչերուն մանկական գեղեցիկ ձայն երգեցողութիւններէն բնական է որ կ'ախորժինք, ու կ'ախորժէին մեր պապերն ալ որք այս նպատակաւ Դպրոց Դասեր հաստատեր և օժտեր են։ Քանի որ կանանց ձայնն աւելի հաճելի է՝ աստուածային պաշտօնն աւելի եւս մեծարած չ'ենք ըլլար երբ ամենէն աւելի հաճելի ձայներն առ այն ծառայեցնենք։ Եւ ո՞վ կ'ըսէ թէ կանանց ձայնն երիկ մարդիկը գլխէ կը հանէ։ Ինչո՞ւ համար այսպիսի գանգատ մը չենք լսեր անկիրքան, բողոքական, ի մի բան այն ամեն եկեղեցեաց մէջ ուր կիներն ալ այրերուն համահաւասար կը ձայնակցին արքաղն երգեցողութեանց։ Բ. Ք.

ԳԵՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՒԻՐՆԵՐԸ

Ո՛րչափ օրհնեալ գործ մ'է աղքատներուն ողորմիլն, այնքան աւելի մխիթարական է հաստատել թէ տրուած ողորմութիւնն արդարեւ իրական կարօտութեան մը դարման տարեր է, արդարեւ թշուառի մը արցունքը սրբեր է։ Որը մը կամ որբեւայրի մը սփոփեր է։ Ամենքս ալ կը յիշենք թէ Ամանորի և Ս. Ծնունդեան տօնական օրերուն մէջ գիւղութեան ո՛րպիսի հոգերուխ չունչ մը փչից ամեն բարեսէր, բարեպաշտ ազգայիններու վրայ, հաց և հագուստ հայթայթելու տնանկ աղքատներուն և ամեն կարգի թշուառներուն որք չունէին և չունին ուտելիք հաց, տաքցնող զգեստ, կամ՝ իրենց գլուխը դնելիք բարձ մը, ո՛չ իսկ ձեղուն մը՝ այն բարձին վերեւ։ Եկածը Բարեկենդան է, և երբ մեք գուցէ սովորականէն աւելի ուտենք խմենք այն օր, չենք կրնար մոռնալ թէ՝ տնտեսական, առեւտրական, երկրագործական տագնապներու ծանօթ շաբթին բերմամբ՝ կան մարդկային սրարածներ որք այն խրախճանութեան օրերուն մէջ դժուարութիւն պիտի քաշեն պատառ մը հաց գտնելու և իրենց քաղցն յագեցնելու։ Պիտի գտնուին թշուառ մայրեր որք այն օր ամենամեծ երջանկութիւն պիտի սեպեն եթէ իրենք անօթի կեցած ժամանակ՝ գէթ իրենց զաւակներուն փորը կշտացնելու, չափ ուտելիք ունենան, այն փոքրիկներուն որք անօթութեան չեն դիմանար մեծերուն չափ, և որոց սովատանջ տառապիլը տեսնել՝ կրկին տանջանք է մեր մէջ, հօր մը համար։ Գրագէտ մը գրած է տեղ մը թէ «Վիքտոր Հիւկոյի Թշուառները կարդալէս ետքը աղքատ կը փնտռէի ողորմութիւն տալու համար, և վրան գտնուածը տալը փարա ալ ըլլար, իբրեւ ողորմութիւն տալով անհունապէս կը հրճուէի։ Այսպիսի ցուրտ և բացառապէս խիստ ձմրան մը մէջ, Վիքտոր Հիւկոյի գործերը կարդալու պէտք ալ չկայ՝ թշուառութեան, մուրացկանութեան, որբութեան, աղքատութեան տառապանքներուն վրայ դպավար կաղմելու համար։ Հետեւաբար, կրկնապէս մխիթարական է իմանալ սոյգ տեղեկութեամբք թէ՝ աղքատներուն համար զրկուած հացագիին ու հագուստներն, գնահատելի բարիք մը եղած են երկու սեռէ աղքատներու, որք գոհութեամբ և աղօթիւք ընդունած են զանոնք, օրհնելով նուիրատու բարեպաշտ և մարդասէր անձերն։ Աղքատներուն երախտագիտութեան այս հաւատիքը սրտաշարժ է, և մեծապէս գնահատելի է նպաստից բաշխման համար ցուցուած հոգածութիւնն, ու ընդհանրապէս այս մարդասիրական գործոդութեան խղճի մտօք կատարումը։ Կը մաղթենք որ խեղճերը նոյն մարդասիրութեամբ յիշուին և սիրուին նա և Բարեկենդանի օրերուն մէջ, մինչեւ որ ձմրան ամենէն խիստ օրերն անցունեն՝ համեմատապէս զերծ մնալով մահուան ճիրաններէն։

Բ. Ք.

Քաղաքական կացութիւն

ԴԱՂԹՈՒՄ։—Ուրիշ ճար չկայ, գաղթելու է,—կ'ըսեն Անգլիացիք Ֆրանսացիներուն՝ խօսելով Ֆրանսացիներուն շատ զաւակ չունենալուն վրայ։ Քիչ զաւակ կ'ունենան այն ազգեր որք գաղթականութիւն չունին։ Իսկ գաղթականութիւն ունեցող ազգեր չեն վախնար բազմածնութենէ։ Մալթուսականութիւնն այնպիսի ազգերու համար նշանակութիւն չունի։ Անգլիացի հրապարակագիր մը հետեւեալը կը գրէ։ «Գաղթական ձեռնարկութիւնը տեսակ մը նշանակութիւն ունի չանգող ազգաբնակութեան համար, և ուրիշ տեսակ նշանակութիւն մը՝ այնպիսի ժողովրդի մը նկատմամբ որ չուտով կը ծաւալի։ Բրիտանեան կղզեաց ժողովրդեան սովորութիւնը չէ ինչ որ ընդարձակապէս կ'ընեն Իտալացիք, Գերմանք և Գերմանք,—այսինքն իրենց բախտն որոնել Ֆրանսայի մէջ, Ֆրանսաբնակ օտար ազգաբնակութիւնն աճեցնելով, որուն աւելնալն հոգ կը պատճառէ Ֆրանսացիներուն։ Մեր մանչերն (Անգլիացիք) սովորաբար իրենց ազգային գրօշին կը հետեւին, կամ գէթ ուր որ իրենց ազգային լեզուն կը խօսուի։ Նաև, հեռաւոր և անքաղաքակիրթ երկիրներ կ'երթան։ Գերմանը կը գաղթէ, բայց դուն ուրեք կը նեռուի անապատին, անահման տարածութեան մէջ նոյն յօժարութեամբ որով կը նեռուին մեր մանչեր։ Ծովերէն անդին գտնուող գերմանական ստացուածներու մէջ այսօր ընդ ամենայն 700 Գերմանք կան հաստատուած, և անոնց ալ 250ը զինուորական և քաղաքային պաշտօնակալներ են։ Մրքան աննշան են այս թիւերը՝ բազդատմամբ ծովերէն անդին բնակութիւն հաստատած Անգլիացիներու թիւերուն։ Ընդարձակ տեղ և միջոց պէտք է մեզ, և այն ընդարձակ տեղն ու միջոցը կը գտնեն մեր մանչեր՝ ո՛չ թէ Ֆրանսացիներուն հետ մրցելով Ֆրանսայի մէջ, այլ այնպիսի երկիրներու մէջ ուր Ֆրանսացիք ո՛չ իսկ աքսորուիլ պիտի ուզէին։ Այս ընթացքով, Ֆրանսացիք գաղթական ազգ մ'ըլլալիք չունին, և մինչեւ որ գաղթական ազգ մը չըլլան բազմածին ալ պիտի չըլլան, մինչ Ֆրանսայի չուրջ ուրիշ ազգեր տարուէ տարի պիտի աճին ու բազմապատկին։»

ՊՈՐԻՍ ԻԵԽԱՆԻՆ մկրտութեան խնդիրը վերջապէս կարգադրուեցաւ։ Զարն ընդունեց կնքահայրը ըլլալ մանուկ իշխանին մկրտութեան առթիւ, և յատուկ պատգամաւոր մը պիտի զրկէ իւր կողմէ փոխանորդաբար ներկայ ըլլալու արարողութեան։ Եթէ մկրտութիւնը տեղի չունենար, ո՛չ միայն Պ. Սգոյովի վարչութիւնը պիտի հրաժարէր, այլ և ուրիշ պուլկար պաշտօնատար մը յանձն պիտի չառնուր նոր վարչութիւնը կազմելու հոգն ստանձնել։ Նոյն իսկ իշխանին անձնական դիրքը կը խախտէր և ծանր տագնապ մը կը վախցուէր։ Այն լուրին վրայ թէ Պորիս իշխանին խնդիրը կարգադրուեր է, պուլկարական արժեթուղթերն երեք ոսկի մէկէն վրայ դրին Եւրոպեան Սակարանաց մէջ։ Ինչպէս Աբեւէլի երեկի թուով ծանուցուած էր, մկրտութիւնը տեղի պիտի ունենայ փետր. 2/14 ուրբաթ։ Մէյէր ռուս թերթն, որ ռուսական Սինոդի աւագ պրոկուրորին բերանն է, կը փութայ խնդակցութիւն յայտնելայս առթիւ։ Ի՞նչ թէ ասիկա Սլաւութեան և Օրթոդոքսութեան համար մեծ յաջողութիւն մ'է։ Սլաւութիւնը կը պահանջէր որ Ֆերդինանտ իշխանին ժառանգը Սլաւութեան սանն ըլլար, ո՛չ թէ Պապութեան։ Ռուսք, իբրեւ պաւ գլխաւոր ազգը, գոհ են պուլկար վարչապետին ցուցած հաստատամտութենէն այս խնդրոյ մէջ։

ՋԱՐՆ ՈՒ ՋԱՐՈՒՀԻՆ ներկայ պիտի ըլլան մեծ պարահանդէսին զոր թագադրութեան հանդէսներուն առթիւ պիտի տայ փեղբպաուրկի Ֆրանսական դեսպան Մոնդէպէլլօ կոմս։

ՄԱՐԴԻՆԷԶ ՔԱՄԲՈՍ յաղթուած Մարիշալը Մատրիտ դարձաւ Թուպայէ, և յոյժ բարեսիրական ընդունելութեան մը արժանացաւ խնամակալ-թագուհւոյն կողմէ։

ՊԱԴԵՄՊԵՐԿ ԻՇԽԱՆԻՆ յուղարկաւորութիւնն այս Դշ. կատարեցաւ Ուայդ կղզւոյն Հուիբինկէմի եկեղեցւոյն մէջ, ուր պակուած էր Պէդրիս իշխանուհւոյն հետ։ Ներկայ էին թագուհին, իշխանք և իշխանուհիք արքայական տան և Բլուսիոյ Ալպրէխտ իշխանը։ Նոյն օր Ուէսգմինդրի աբբայարանի եկեղեցւոյն մէջ, ի Լոնտոն, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարեցաւ, ուր ներկայ էին Լորտ Սալզբրի, բոլոր Նախարարք, դեսպանք, ևն։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ։ — Նախարարական կուսակցութեան ընտրելին Պ. Զայմիս վերընտրեցաւ առենապետ Երեսփ. Ժողովոյ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՓԱՐԻԶ, 6 Փետր.— Երմտացոյցի յանձնաժողովը միաձայն քուէարկեց խնդրուած վարկը Զարին թագադրութեան առթիւ Ռուսիոյ ղրկուելիք Ֆրանսական պատուիրակութեան ծախսուց համար։ Այս առթիւ երկու օթեան վարձուած է Մոսկուայի մէջ։ Ֆրանսական դեսպանութեան կողմէ պարահանդէս մը և ընթրիք մը պիտի կազմակերպուին ի պատիւ Կայսեր և Կայսրուհւոյն։

ՓԵՆԵՐՍԳՈՒՐԻ.—Ռուս լրագիրք կ'ըսեն թէ Պորիս իշխանին մկրտութիւնը նպաստաւոր տրամադրութիւն պիտի ընէ Ռուսիոյ և Պուլկարիոյ յարաբերութեանց վրայ։ Ֆերդինանտ իշխան չպիտի դղրայ իւր զաւակն օրթոտոքս մկրտել տալուն համար։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.— «Նիւ Եորք Հերըլտ» Բաքաբասէ (Վենեզուելա) կ'իմանայ թէ Ֆոլքնի ինքնօրէն նահանգին նախագահը գտեր է անգլիական քարտէս մը 1794ին ի Լոնտոն յօրինուած, որ գրեթէ ամբողջովին իրաւունք կուտայ Վենեզուելայի՝ անգլ. կիսանային սահմանաց մասին Անգլիոյ հետ իւր վէճին մէջ։ — Ի Վենեզուելա բոլոր արուժողովուրդը զինավարժութիւն կ'ընէ, և պատերազմի պատրաստութիւնն ընդհանուր է։ Հասարակ ժողովրդին ձեռքը փայտեայ հրացաններ կը տրուին նախնական վարժութեանց համար, որպէս զի ճշմարիտ հրացանն ուրիշ բանի չծառայէ պատերազմէն առաջ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Տքդ. Ճէյմսընի և ընկերաց դատաստանն և Գ. Սիսիլ Բոտիսի արարքներուն վրայ քննութիւնը Լոնտոնի մէջ պիտի կատարուին յետ այն քննութեան զոր տեղւոյն վրայ պիտի կատարեն անգլ. կառավարութեան երեք պատուիրակները, փաստաբանք Գ. Բէլինոնը և Գ. Ֆրեսերիկ Բէբէլ-Նորթ և կառավարական պաշտօնեայ Գ. Ուիլիամսն։ Ասոնք արդէն ճամբայ ելած են դէպ Հարաւային Ափրիկէ։

ՀՌՈՄ.—Հապէշ զօրքերէն ոչ չատ հեռի երեւցած 5,000 Սուանգիներուն բոլորովին անհետանալը կը վերագրուի Մարթուվի կողմը ծանր անկարգութիւններ ծագելուն։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Գասըմ Փաշի քարոզիչ Տ. Վրթանէս վարդապետ և Թաղական Խորհուրդի ինչպէս նաև Տ. Յովհաննէս Ս. քահանայ Մկրտեան, այսօր. Բանկալթիի եկեղեցիէն Գասըմ Փաշի եկեղեցին պիտի փոխադրեն հանդուցեալ Նորատունկեան Յակոբ էֆէնտիի մարմինը և թաղումը յառաջիկայ կիրակի օր պիտի կատարուի։

Ս. Եկեղեցւոյս օծման տարեդարձին առթիւ՝ թաղիս բարեխրատ քարոզիչ Արժ. Տ. Վարդան Ծ. Վ. Բրօխորնեան հանդերձեալ է հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել Ս. Եկեղեցւոյս մէջ յառաջիկայ կիրակէ Յունվար 28։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Սամաթիոյ Նոր-Թաղի

Ատենադպիր Ատենապետ
Գ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ Ա. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ
25 Յունվար 1896
Նոր Թաղ Սամաթիոյ

Թաղ. Խորհուրդս իմանալով ազգիս բարերարներէն միոյն՝ Վսեմ. Յակոբ էֆ. Նորատունկեանի մահուան գոյժն, ի դիմաց ժողովրդեան լի երախտապարտ զգացմամբ կը փութայ իւր ցաւակցութեան հետ միասին երկնային մխիթարութիւն մաղթել իւր սիրասուն զաւակաց և այս առթիւ ամենամեծ մի պարտականութիւն կը համարի յառաջիկայ կիրակէ, Յունվար 28, յատկապէս հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել Ս. Նշան Եկեղեցւոյս մէջ, որ է անջինչ կենդանի յիշատակ հանգուցեալին։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Գարթալի

Ատենադպիր Ատենապետ
Ա. ՓԱՓԱԶԵԱՆ Գ. ԴԵՐՁԱԿԵԱՆ
1896 Յունվար 25
Գարթալ

Ի հանգիստ հոգւոյ Հարենց Նաչիտ էֆէնտիի, Գեր. Տ. Մելքիսեդեկ Ս. Արքեպիսկոպոս Մուրատեանց հանդերձեալ է պատարագել յեկեղեցւոյ գիւղիս, յառաջիկայ կիրակէ օր, Յունվար 28։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Գատը-գիւղի

Վ. Ատենադպիր Ատենապետ
Յ. ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ Գ. ԳԷԼԷՃՃԵԱՆ
26 Յունուար 1896
Գատը-գիւղ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Վաղուան թուով պիտի հրատարակենք Ազգ. Հիւանդանոցի բժշկապետ Տոքթ. Թիրեաքեան էֆէնտիի երկրորդ յօդուածն որ իր ձեռնհաս գրչով՝ անկողմնակալ և լուրջ տեսութիւն մը կը պարզէ այդ հաստատութեան վիճակին վրայ։

Ի ՆՊԱՍՏ

ԳԱՒԱՌԱՑԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒՍՍԱՆՈՂԱՑ

Ղաբթիս քնակող գաւառացի ընթերցող մը մեզ հետ ղրկած է մեզ այս կրթասիրական նպատակին համար, հետեւեալ երկտողը—«Ի նպաստ Բաբերդի աղքատ հայ ուսանողաց՝ ես ալ իմ լումս կը ղրկեմ դասագիրքեր գնելու համար»։

* * *

Գրիգոր էֆ. Ստեփանեանի կողմէ հետեւեալը ընդունած ենք։

«Խաղալիկներ գնելու համար ութ տարեկան զաւակիս՝ 10 ղրուշի ղրամական նուէր մը բրած էի։ Երբ գնած խաղալիկը տեսնել ուզեցին, նա բաւական ընդդիմանալէ յետոյ հարկադրեցաւ խոստովանիլ թէ, դասատուին պատուէրին համաձայն, պահած էր իր քով, գաւառական ազգասիրական փոքր եղբարց օգնելու փափագով. Նա այս զոհողութիւնը ընելով աւելի գոհ և ուրախ կ'երեւէր»։

ԱԶԴ

Երիտասարդ մը՝ վարժ առեւտրական գրութեանց մէջ՝ կը փափաքի գրագրի պաշտօն մը ստանձնել վաճառատան մէջ։ Փափաքողք Թէոփիկեան խանը Հանէսեան Թադէոս էֆէնտիի գրասենեակը դիմելով, պէտք եղած տեղեկութիւնները կրնան ստանալ։ Մ.թաք Խնաւակերտեանէ։

3—6

ՄԵՐՈՒԻՆ ՀՈՒՐՆԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Կայս. Դիտարանին տնօրէն անուանեցաւ Հեռագրական ու Թղթատարական վերատեսչութեան մասնագիտաց դիւանին տնօրէնի օգնական և Միլքիյէ վարժարանին բնագիտութեան ուսուցիչ Սալիհ Զէքի պէյ։

Եվգաֆի նախարարութեան իրաւաբէս խորհրդական անուանեցաւ Երմտական նախարարութեան փաստաբաններէն Իսմէր Էշրէֆ էֆէնտի։

Ղրուսիոյ նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Պոլսոյ նախնական դատարանի պատժական երկրորդ ճիւղին օգնական անդամ ու առաջին քարտուղար Զէքեան պէյ, որուն յաջորդեց Սկիւտարի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Մէհմէտ Ալի պէյ։

Սկիւտարի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Դատական նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Ալի Ռիզա էֆէնտի։

Մուսուլի նահանգին նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Պաղտատի նահանգին նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ Խահէմ էֆէնտի, որուն յաջորդեց Հոմէյտայի նախնական դատարանին նախկին նախագահ Համիտ էֆէնտի։

Հալէպի նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Մուսուլի նահանգին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Բեհզիտ էֆէնտի, որուն յաջորդեց Ճիտտէի նախնական դատարանին նախկին նախագահ Իսքանտիր էֆէնտի։

Հոմէյտայի առեւտրական դատարանին նախագահ անուանեցաւ Ուշշաղի առեւտրական դատարանին նախկին նախագահ Ֆաիզ էֆէնտի։

Հոմէյտայի առեւտրական դատարանին նախագահ անուանեցաւ Իրաւագիտական վարժարանի շրջանաւարտներէն Բեհմիլ էֆէնտի։

Բեքրի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Իրաւագիտական վարժարանի շրջանաւարտներէն Բեհզիտ պէյ։

Ֆէրիգիւղեան աստիճան տրուեցաւ կայս. պատուակալ թիկնապահ ու հեծելազօրաց էրթօղրուլ գունդին Միրլիվա Իսմայիլ Հաքգը փաշայի և Եըլտըզի կայս. պալատան Նորոգութեանց ճիւղին վերատեսուչ Միրլիվա Ճէմիլ փաշայի։

Միրլիվայութեան աստիճան՝ Գ. զօրաքանակին սպայակոյտի գնդապետներէն Սալիխ պէյի, որ նոյն զօրաքանակի պետոյից ճիւղին նախագահ անուանեցաւ։

ՊՈՒԲՐԻՇԻ օսմանեան նորընտիր դեսպան Բեհզիտ պէյ երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

Ռումանական դեսպանն և այլք Սիրքէճիի կայսրանն երթալով ողջերթ մաղթեցին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշայի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողով մը, որ կը բաղկանայ Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Բիրզա պէյէ, Վրճառաբեկ ատենի Հուգուզի ճիւղին անդամներէն Հիքմէթ պէյէ, Տասանորդի արդ. վարչութեան տնօրէն Նուրի պէյէ և Պետական Խորհրդոյ վերաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ Եանքօ էֆէնտիէ, երէկ ալ ի նիստ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՐՈՒՄԷԼԻի նահանգաց քննիչ յանձնաժողովը, որ Դիւսֆալի նահանգին կեդրոնը՝ Սկիւպ ժամանած էր, տեղւոյն դատական ու վարչական գործերը քննելով տեղեկագրած է ձեռնհաս իշխանութեան։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութիւնը, կ'ըսէ Սաբահ, նկատելով որ Մուսանիա-Պրուսայի երկաթուղւոյն պաշտօնեայք անկիրթ ընթացք մը ունին, գրած է որոց որ անկ է փոխել այդ պաշտօնեաները։

ՐԵՐԱի նախնական դատարանին վճռագրերու գործադիր պաշտօնէութեան առաջին օգնական Անասթաս էֆէնտիի անպարտութեանը համար վերաքննիչ ատենին կողմէ տրուած որոշումը վաւերացած է Վճռաբեկ ատենին կողմէ։

—Բեքրի նախնական դատարանի Հուգուզի ու պատժական ճիւղերը երէկ դատեցին նոյն դատարանի Հուգուզի ճիւղին արկղակալ Նուրի էֆէնտին, որ ամբաստանուած էր թէ այդ արկղէն 126,000 ղրուշի չափ գումար մը իւրացուցած է։

Նուրի էֆէնտի դատապարտուեցաւ երեք ամսուան բանտարկութեան և պաշտօնազուրկ ըլլալու. Նոյնպէս որոշուեցաւ այդ գումարը գանձել իրմէն ու երաշխաւորէն։

ՍԷԼԱՆԻԿ—կ. ՊՈԼՍՈՅ երկաթուղւոյ մասցման գծին աւարտած մասին առժամեայ ընդունելութիւնը կատարիլու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովն՝ երէկ մայրաքաղաք դարձաւ։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դուռը՝ կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ ծանուցած է որոց որ անկ է թէ օսմանեան հպատակ և յոյն ազգէն Բոսֆորի Իյանախ էֆէնտի, որ Պրուսէլի գինուորական վարժարանէն ելած է, տեղական ատիճանով ընդունուած է հեծելազօրաց էրթօղրուլ գունդին մէջ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու Թղթատարական վերատեսուչ Հիւսէյին Հասիպ պէյ, առջի օրը, նախագահեց թղթատարատանց բարենորոգման յանձնաժողովին և յետոյ այցելեց Եէնի Ճամիի նամակատան բոլոր ճիւղերը։

ԱՒՍՏՐԻՍԿԱՆ դեսպանատան Մէպէնէտ մարտանաւն ի մտոց Միջերկրական երթալով մարդանքներ պիտի կատարէ և յետոյ պիտի վերադառնայ։ Առ այդ հարկ եղած կայս. Ֆերմանը տրուած է։

ՃԱԲՈՆՃԻ գնդապետ Ֆուքուչիմա, որ մայրաքաղաքս կը գտնուէր, առջի օրը Աղեքսանդրիա ուղեւորեցաւ։

ԱԼԻ ՇԵՎԳԻ ՊԷՅ, տնօրէն Հանրային Պարտուց վարչութեան Տրապիզոնի ճիւղին, փետրուարի պաշտօնին կոչուած է ի Տուրաճ։

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—Ռումէլիի նահանգաց բնակիչներու ընդհանուր թիւը, որ 1885ին 4,500,000 էր, անցեալ տարի՝ այսինքն 1895ին 5,600,000 հազարի հասած է, որով տասը տարուան միջոցին 1,100,000 հոգի աւելցած է։

ԷՐԶՐՈՒՄԻԷՆ կը գրեն թէ նահանգին ամեն կողմը կատարեալ ձմեռ կընէ։ Էրզրումի մէջ ու շրջակայքը բաւական ձիւն տեղացած է։ Խուսրի մէջ յունուար 1էն 3, տեղացած ձիւնին բարձրութիւնը մէկ կանգունի հասեր է և ճանապարհները գոցուեր են։

ԳԱՀԻՐԷԻ մէջ ներկայ ամսոյ առաջին շաբթուն տեղացիներէն 391 ծնունդներ պատահած են՝ այսինքն հազարին 57 համեմատութեամբ։ Մահերու թիւն է 390, որոց հազարին 51ն՝ այսինքն 352ը՝ տեղացիներէն և մնացեալը օտարականներէն։

Աղեքսանդրիոյ մէջ ալ նոյն միջոցին 252 ծնունդներ պատահած են՝ հազարին 72 համեմատութեամբ։ Մահերու թիւն է 164, որոց 151ը՝ տեղացի և 13ը՝ օտար։

Պ. ԱԹՕԻԼՕՖ.—Պուլկարիոյ վարչապետ Պ. Աթօիլօֆ իր կնոջը հետ երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։ Պ. Աթօիլօֆի հետեւորդները տասը հոգիէ կը բաղկանան։ Պուլկարական գործակատարութեան պաշտօնեաներէն Պ. Քոսթանթինովիչ, որովհետեւ Պ. Տիմիթրօֆ հիւանդ է, և 250ի չափ պուլկարներ Սիրքէճիի կայսրանն երթալով քարի գալուստ մաղթեցին։

Պ. Աթօիլօֆ երէկ գիշեր իր կնոջը ծնողաց՝ Թաշիչէօֆներու տունը մնաց ի Ֆէներ։ Տիկին Աթօիլօֆ հոն պիտի մնայ, իսկ Պ. Աթօիլօֆ Օթել Ռուայեալի մէջ, ուր մասնաւոր սենեակներ պատրաստուած են իրեն համար։ Պ. Աթօիլօֆ ի մտոց Սօֆիա պիտի վերադառնայ՝ ներկայ գանուելու Պօրիս իշխանի մկրտութեան։

* * *

Կայս. պալատան քարտուղարներէն Ճէվատ պէյ և կայս. թիկնապահ Թէվֆիգ պէյ, Սիրքէճիի կայսրանը երթալով, քարի գալուստ մաղթեցին Պուլկարիոյ վարչապետին։

ԲՐԻԶՐԷՆՏԻՄԵՏՐՈՊՈԼԻՏԸ.—Երէկ առտու Ֆէների Մայր եկեղեցւոյն մէջ տեղի ունեցաւ Բրիզրէնտի նորընտիր մետրոպոլիտ Տ. Տիօնիսիոսի արքեպիսկոպոս ձեռնադրելու արարողութիւն, որուն նախագահեց Տ. Անթիմոս Պատրիարքը՝ շրջապատեալ Սինոդականներէն։

Ներկայ էին սերպական դեսպանը ու Սեւ Լեռան գործակատարը և ռուսական ու սերպական դեսպանատանց մէկ քանի պաշտօնեաներ։

Պ. ԼԻՇԻՆ.—Էտիրնէի ռուսական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Լիշին երէկ առտու մայրաքաղաքս ժամանեց պայմանագրական կառախումբով։

Պ. Լիշին տասն օրէն Էտիրնէ պիտի վերադառնայ։

ԵՐԿՐՕՇԱՐԺ.—Կայս. Դիտարանը տեղեկութիւն ստացած է թէ երկուշաբթի օրը Սեբաստիայի մէջ (Այտրն) երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է։

—Վանայ մէջ նոր ցնցումներ զգացուեր են, որոց երեքը երեքշաբթիէն մինչեւ չոր

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանը վիճակագրութիւն մը պատրաստած է՝ կատարելութեան պտտին դարմանման յատուկ տեղը դիմողներուն նկատմամբ։ Անցեալ տարուան Մայիսէն մինչեւ Նոյեմբերի վերջը 280 անձեր դիմելով՝ 210։ դարմանուած են։ Այդ 210ին 73ն իսլամ են, 131ը՝ բրիստոնեայ և 6ը հրեայ. նոյնպէս 171ն՝ այր ու 40ը՝ կին։

ԱՑՏԸՆԻ երկաթուղւոյն յունուար 7էն 13ի հասոյթն եղած է 417,192 ղրշ. անցեալ տարի 690,959 ղրուշ էր։

Դասապի երկաթուղւոյն հասոյթն ալ նոյն շաբթուն 163,000 ղրուշ էր։

ԿԱՒԻ ՀԱՆԲ.—Զեռնհաս իշխանութիւնը տեղեկանալով որ Էնկիւրիի Միխալըճճը գաւառակին մէջ գտնուած կաւի հանքը՝ Սունկուրլուի բնակիչք՝ իրենց մօտ գտնուած մասէն գաղտնի կերպով կը շահագործեն, որոշած է Սունկուրլուի մէջ անօրէն մը ու պաշտօնեայներ կարգել և այդ ման ալ շահագործել։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմանեան դեսպանատունը Արտաքին գործոց Նախարարութեան ղրկած է առեւտրական վիճակագրութիւն մը, որ յանձնուած է Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկին.

ԻՏԱԼԱԿԱՆ կառավարութեան կողմէ պատրաստուած վիճակագրութիւն մը, որ կը վերաբերի անցեալ տարուան տասն ամիսներու առեւտրական գործառնութիւններուն, ցրկուած է Հռոմի օսմանեան դեսպանատան կողմէ և յանձնուած ձեռնհաս պաշտօնատան։

ՓՈՂԱՌՈՒԹԻՒՆ. — Նէօլոյոս կըսէ թէ կայս. կառավարութեան անունով Օսմ. Պանքին միջոցաւ կատարելի երեք միլիոն ոսկւոյ փոխառութիւնը հրապարակ պիտի հանուի հարիւրին հօթանասուն գնով։

ՄԷՀՄԷՏ ԱԼԻ ՊԷՑ, ընդհանուր քննիչ Հեռագրական և Թղթատարական վերատեսչութեան, անդամ կարգուած է նոյն վերատեսչութեան վարչական ժողովին։

ՍԿԻԴՏԱՐԻ կառավարիչ Սապրի պէյ հինգ օրէ ի վեր հիւանդ է։

ԶԻՒԷՐ ՊԷՑ.—Դատական և Կրօնական գործոց Նախարարութեան Կրօնական գործոց տեսուչ Զիւէր պէյ, որ հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով երէկ իր պաշտօնատեղին գնաց։

ԶԻՒՀՏԻ ԷՖԷՆՏԻ, դատական քննիչ Վանայ և Պիթլիսի նահանգաց, Երզրում ժամաներ է, ուրկից իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ԿԻՒՄԻՒՇՀԱՆԷ գաւառին Նորընտիր կառավարիչ Բէյիտ պէյ իր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ չրջակայ գիւղերէ միոյն մէջ տան մը պատը փլչելով, Ահմէտ անուն մարդ մը ու Սալիհա անուն կին մը փլատակաց տակ մեռեր են և ուրիշ մ'ալ վիրաւորուեր է։

ՊՐՈՒՍԱԷն կը գրեն թէ առջի օրը տեղւոյն իսլամաց գերեզմանատան մէջ գլուխը կտրուած իսլամի մը դիակը գտնուեր է դագաղի մը մէջ դրուած։ Տեղական կառավարութիւնն իմանալով քննութեանց ու խուզարկութեանց ձեռնարկած է։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Ակռաներու չդոյութիւնը կը դիտէ արտասանութեան և դէմքը կը տգեղցուցնէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չիկայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չիկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչէ կեանքը.—Ուրեմն խորհուրդ կուտանք առանձնազուրկ անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ առանձնաբոյժն որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երիրուն և անարմատ ակռաներն, արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմչի, կեռերու, զսպանակներու և այլն, որք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անձինք կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տոքթ. Պառիի՝ լեռվին գոհ ճնշոհամար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետք միայն սակայն պիտի վճարէ։

Ամեն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Մեծ փողոց, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։ 413

ՏՈՔԹՈՐ ԶՕՔԱԼԱՍ

Մասնագէտ բժիշկ երկու սեռէ ծննդական հիւանդութեանց եւ վիրաբոյժ

Եւրոպայի մէջ ծննդական գործարաններու հիւանդութեանց ենթարկուողները ուղղակի մասնագէտներու կը դիմեն առանց ի նկատի առնելու խել մը շաբաղաններու անիրաւալի խոստումները. Բերա, Թարլա Պաշի, Հալէպլի փողոց, Թիւ 25 տունը հաստատուած ՏՈՔԹՈՐ ԶՕՔԱԼԱՍ որ եւրոպայի մէջ մասնաւորաբար ուսումնասիրելով ծննդական գործարաններու հիւանդութիւնները, մեծ յաջողութիւն ըրած է այս մասին մէջ, կը յայտարարէ որ ջերմամիզութիւնը ուրք օրուան մէջ կատարելապէս կը բժշկէ առանց պահեցողութեան եւ առանց հիւանդին ցաւ զգացնել տալու։ Նոյնպէս նորանը մէջուտներով կը բժշկէ ամենահին գաղտիական ախտերը, անկարգութիւնը, սերմատուութիւնը, եւ երկու սեռին ամբոխները։ Ամեն օր կը գտնուի իր վերոյիշեալ բնակարանը։ 3—15

ՍԱՄԱԹԻՈՅ
ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Աբէ-Էլէի մէջ մի քանի անգամներ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ վարժարաններուն նկատմամբ յարուցուած խնդիրները կարդացի. ամենքն ալ հրարմէ անելատ գաղափարներ միայն կուտային ուրոնցմէ որոշ բան մը չէր կրնար հասկնալ գործին տեղեակ չեղող որ և է անձ։

Արդ, կուզեմ կատարեալ անկողմնակալութեամբ այդ վարժարաններուն վիճակը մերկապարանոց ընել որ նախանձելի ըլլալէ շատ հեռի է դժբաղդաբար։

Վերջերս յանկարծ թաղին մէջ լուր տարածուեցաւ թէ Հոգաբարձութիւնը՝ ֆրանսերէնի երկու դասատուները, պատմութեան ուսուցիչը և աղջկանց վարժարանին դաստիարակուհիներէն մին որ միանգամայն ձեռագործի դասեր ալ կուտար, հրաժարեցուցեր է։ Ի՞նչ պատճառաւ. ո՛չ ոք գիտէր։ Մնողաց մի քանի անգամ ըրած դիմումներուն՝ մէկին պատասխաներ են թէ պիւտճէնիս չնորեր, միւսին՝ թէ անկարող ըլլալնուն համար հրաժարեցուցած են, և ուրիշի մը տարբեր բան, այնպէս որ ոչ ոք կրցաւ որոշ կերպով ըմբռնել դպրոցական այս բայքայման սկզբնաւորութեան պատճառը։ Ասոր վրայ ուսանողներ և ուսանողուհիներ սկսան հրաժարիլ վարժարանէն, մանաւանդ վերջինները որոնք չէին ուզեր բաժնուիլ իրենց ձեռագործի վարժուհիէն։

Այս առթիւ երիտասարդներու խումբ մը, 35—40 հոգիէ բաղկացած, 3—4 շաբաթ առաջ, կիրակի օր մը, ներկայացաւ Հոգաբարձութեան և բացատրութիւն պահանջեց դասատուներու հրաժարեցուցման մասին։ Պատասխանեցին թէ անկարող են։ Անշուշտ երիտասարդութեան նպատակն անկարող դասատուները դարձեալ պաշտօնի դլուխ անցընել տալու համար Հոգաբարձութեան վրայ ճնշում բանեցնել չէր. այլ, ընդհակառակն, աւելի գոհ որ անկարողներէն մի քանին հանուած են, դիտել տուաւ թէ ուրիշ որչա՛փ անկարողներ կան որք դեռ կը պաշտօնավարեն, և առ այս ուղեց պայմանաժամ մը որոշել որպէս զի այդ ժամանակամիջոցին մէջ Հոգաբարձութիւնը ի՛նչպէս դնել վարժարանները պահանջուած վիճակին մէջ։ Բայց ասոր իբր պատասխան խօսք առնելով Հոգաբարձութեան ատենապետն՝ ըսաւ. «Լաւ ուրեմն, ընտրեցէ՛ք ձեր մէջէն երեք մտացի երիտասարդներ որք մեզ անդամակցելով վարժարանաց բարեկարգութեան գործին անյապաղ ձեռնարկենք։»

Շատեր պիտի զարմանան կարդալով Հոգաբարձութեան ատենապետին այս խոստովանութիւնը, վարժարանաց վիճակը բարւոքուելու կարօտ ըլլալու մասին, որովհետեւ միշտ պաշտօնապէս կամ անպաշտօն կերպով, բերանացի կամ հրապարակային յայտարարութիւններով չէին զլացած գովեստներ շռայլել վարժարանաց։ Ամեն տարի պարգեւաբաշխութեան հանդէսներ կը կազմուէին, ճառեր, երգեր, մրցանակաց բաշխում։ Ոչ մէկ ծնողք հետաքրքիր էր իր զաւկին առած կրթութեան և ուսման մասին։ Բայց անդին նոր երիտասարդութիւնը կար որ այդ հանդէսներէն ու գովեստներէն չի խաբուելով՝ թափանցած էր վարժարանաց ներքին տխուր վիճակին որ շատ տարբեր էր ներկայացուածէն։ Եւ տարիէ մը ի վեր դժգոհութեան ձայներ բարձրանալ սկսած էին վարժարանաց Հոգաբարձութեան դէմ, ընտանեկան շրջանակներու մէջ։ Ցաւօր հարցուցէք ամեն այն ծնողներուն, որոնց զաւակները Սամաթիոյ վարժարանաց մէջ կը գտնուին, թէ գո՞հ են իրենց զաւակաց առած կրթութենէն և ուսումէն. պատասխանը ժխտական պիտի ըլլայ։ Այսպէս երիտասարդութիւնը տխուր իրականութեան շատ լաւ տեղեակ ըլլալով՝ յարմար առիթի մը կըսպասէր իր գանգատները բարձրացնելու։ Եւ այդ առիթը Հոգաբարձութիւնը ինքն իսկ ներկայացուց իր տուած ձախորդ որոշման գործադրմամբ։ Երիտասարդութիւնը բողոքեց վարժարանաց յոռի ընթացքին դէմ։ Հոգաբարձութիւնը իրաւացի գտաւ այդ բողոքը, առաջարկելով անոնց որ ա՛ռակցին իրեն՝ վարժարանները բարձրացնելու համար արդի ողորմելի վիճակէն։

Հոգաբարձութեան այս առաջարկը սիրով ընդունուեցաւ երիտասարդներէ որք անմիջապէս իրենցմէ երեք անձ ընտրելով յանձնարարեցին ներկայացուցին հոգաբարձութեան։ Բայց կարելի չեղաւ երկու անդամներէն Ատենապետը գտնել—որովհետեւ անոր հետ միայն կարելի էր բանակցութեան մտնել, միւսը կրթական խնդիրներու մասին ձեռնհաս չըլլալուն։ Ասդին անդին լուր կը զրկուի Ատենապետ էֆ. գտնելու համար, բայց ամեն ջանք ի դերեւ կ'ելնէ։

Հարկ է շաբաթ մը սպասել կիրակի դարձեալ ներկայանալու Հոգաբարձութեան Ատենապետին, բայց որովհետեւ թերեւս դարձեալ կարելի չը պիտի ըլլայ զինքը գտնել, երիտասարդութենէ ընտրուած երեք անձերը նամակ մը կը գրեն՝ խնդրելով որ հանի օժանդակ Հոգաբարձութեան նկատմամբ իր վերջնական որոշումը հաղորդել։ Նամակները կը կրկնուին, բայց Ատենապետը չի պատասխաներ, որովհետեւ Թաղ. Խորհրդի անդամներուն ազդեցիկներէ մի քանին չեն ուզած այդ երիտասարդաց իբր Հոգաբարձու պաշտօնի գլուխ անցնիլը։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ լաւ համոզուած են թէ կրթական խնդրոյն վրայ անոնց գաղափարները, ծրագիրները, և սկզբունքները հիմովին տարբեր են իրենցիններէն։

Կ'իմանամ թէ վարժարանաց ուսուցիչներէն երկուքով և Հոգաբարձութեան ատենապետով, Թաղական Խորհուրդ և Հոգաբարձութիւն, յանձնաժողով մը կազմած են վարժարանաց բարեկարգութեան մասին խորհելու և կարկ եղածն ի գործ դնելու համար, բայց օրուան մը կեանքէ յետոյ լուծուելու կը դատապարտուի դժբաղդաբար։

Գալով այդ վարժարանի տնօրէն-դասատիարակի հեռացմանը, ինքը լաւ կընէր որ փոխանակ Աբէ-Էլէի նամակագրին դըրոցներու կազմութեան վրայ գաղափար մը ունենալը կասկածի ներքեւ դնելու, հաճէր պահ մը տարրական նախակրթարանի աշակերտաց ներկայութեան տոմարը աչքէ անցընել համոզուելու համար թէ քանինե՛ր հրաժարած են ուսանողներէն, և յետոյ ելնէր հրապարակաւ վարժարանաց վիճակին վրայ տեղեկութիւններ տալու։ Գ. տնօրէնը կա՛մ իր վարած վարժարանաց մէջ անցած դարձածէն տեղեկութիւն չունի և կամ ճիգ մը կ'ընէ իրականութեան վրայ քօղ մը քաշելով զայն պայծառ գոյներով ներկայացընելու հանրութեան։ Եւ յետոյ, չը՞ գիտեր թէ նախակրթարանի կարող վարիչը հրաժարած է որովհետեւ՝ հակառակ իր քանիցս բողոքներուն՝ նախակրթարանի երկու կարգերուն անկարողներ կը դասախօսեն և երրորդը առանց դասախօսի է։ Դատիարակ-տնօրէնը կո՞ւզէ որ ներկայացնեմ իրեն բազմաթիւ աշակերտներ որոնք շատոնց ի վեր դաս առած չունին։

Եթէ ինք կ'անդիտանայ ասոնք, թող երթայ հարցնէ աշակերտաց ծնողքներուն թէ ի՞նչ կը լսեն իրենց զաւակներէն վարժարանաց մասին։

Վերջին պահուն կ'իմանամ թէ Հոգաբարձութեան ատենապետը և մանչերու վարժարանին բարձրագոյն երկու կարգերը հրաժարած են։ Ինչո՞ւ այս հրաժարումները։

ՍԼԱՔ

Սամաթիա, 24 Յունվ. 96

Ն. Ժ. ՊԱԹԻՍԹԱ ՔՈՆԵԱՔ

Ն. Ժ. Պաթիսթա քոնեաքը, որուն ծանուցումն հրատարակեցինք այս էջին մէջ, իրապէս ամենէն լաւագոյնն է այն քոնեաքներուն որք մինչեւ յարդ պատրաստուած են Յունաստանի մէջ։ Իր բնական անուշահոտութեանը և կազդուրիչ յատկութիւններուն շնորհիւ մինչեւ իսկ կրնամրցիլ եւրոպական ընտրելագոյն քոնեաքներուն հետ։ Բազմաթիւ վկայութիւններ դրոս տուած են երեւելի բժիշկներ, համասարաններու բրոֆէսորներ և հիւանդանոցներու տնօրէններ, կը հաստատեն մեր այս ըսածը։

Աթէնքի կանանց հիւանդանոցին տնօրէն և համալսարանին ծննդաբերութեան բրոֆէսոր Գ. Քոնոլոս, Յունաստանի նաւատորմին ընդհ. քննիչ բժշկապետ Գ. Լակուտաքիս, Ազգ. համալսարանին ախտաբանութեան ուսուցիչ Գ. Հասիոթիս, Աթէնքի էսբերանս հիւանդանոցին տնօրէն Մ. Մերքուրիս, համալսարանին ջղաբանութեան ու մոլեգին հիւանդութեանց բրոֆէսոր Գ. Քաղաքաս, Աթէնքի հիւանդանոցին վիրաբուժական ճիւղին տնօրէն Գ. Քուդելէոն և Զանինի հիւանդանոցին ախտաբանական ճիւղին տնօրէն Գ. Հոյաս միաբերան կը յայտարարեն թէ յիշեալ քոնեաքը ամեն մասամբ և գործածութեան դարին քովը լաւագոյնն է։ Տարբերութեամբ ապացուցուած է որ դուտ խաղողէ չինուած է. միշտ կրնայ գործածուիլ իբրեւ զօրացուցիչ, ախորժելի համ ունի և ատամքնը չի գրգռեր։ Ոկներու և քրոնիք հիւանդութեանց մէջ իբրեւ դեղ յոյժ օգտակար է, ուստի այն անձինք որ սովոր են այս ըմպելին գործածելու, կը հրաւիրուին այս քոնեաքէն խմել։ Վերոյիշեալ հիւանդանոցներուն մէջ այս կազդուրիչ ըմպելին գործածուած է և ընդհանուր գոհունակութեան արժանացած իր տուած նպաստաւոր արդիւնքին համեմատ։

Այսչափ անկեղծ վկայութիւններ լսելէ յետոյ անկարելի է չը համոզուիլ թէ այն պատուական ըմպելի իրաւ դուտ խաղողէ հանուած է, ու հետեւապէս ունեցած է բոլոր այն նպաստաւոր ու օգտաւէտ ազդեցութիւնները դրոս այնքան նշանաւոր անձինք կը յայտարարեն, ճշմարտութիւնն ըսած ըլլալու համար միայն։

Ուրեմն, քանի որ հրապարակին վրայ այժմ կը վխտան խարդախեալ ու վնասակար բոնեակներ դրոս առանց գիտնալու կը գործածենք, պէտք չէ՞ որ՝ հանրային առողջապահութեան տեսակէտով իսկ՝ փութանք այսպիսի անվնաս և կազդուրիչ ըմպելի մը միայն գործածել։

Միակ ներկայացուցիչն է Թուրքիոյ, Ռումանիոյ, Ռուսիոյ համար Տ. Կ. Տեբէինաքիս, կեդրոնական մթերանոցն ի Ղալաթիա, Զիւլֆարի փողոց, Թիւ 23։ Մասնաճիւղ, Բալեոնեան-Բուլլուք փողոց, Բերա, Թիւ 9։

ՎԱՐԶՈՒ ԵՒ ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ

Օրթաքէոյ, Թաշ-Նէրպիվէն, Ծովհայաց. Եւրոպական ոճով կառուցուած քարաշէն հոյակապ տուն մը ծախու է և վարձու կը տրուի։ Ունի 14 սենեակ, բաղնիք և ընդարձակ պարտէզ։ Դիմել Աբէ-Էլէի խմբագրատունը։ 18--20

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ
Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

33 Վայտոտա փողոց. Ամէն Պանիայի դէմ. 33
Ընտիր ապրանք, ուղիղ կշիռ, չափաւոր գիներ
Վճարմանց դիւրութիւն

տնեմնարարութիւնը առանց ծախքի կը ղրկուին մինչեւ տուն։ 333

ՍԳՈՅԻ ՄՕՌԻՒ ՉԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 մայիս 1896

Պարոնայք Սգոյ և Պուսէ,

Ցաւալի հետեւանքած եմ գործածել չէր Ոգոյ Օշարակը, մինչեւ լաւ արդիւնքներ ունենայ մանկանց խուլային և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դեպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հանգոյց յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է։

Մնամ ձեզի ճշդիւ և կը յանձնարարեմ զայն։

Տ Ր. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Սամանեան բանակին

ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԸ

Պատրաստ է դպրութեանց, ֆրանսերէնի և նախնական գիտութեանց դասեր աւանդել մասնաւորներու կամ վարժարանաց մէջ։ Դիմել Աբէ-Էլէի խմբագրատունը։ 3—6

Վակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, Յունվ. 26/7 Փետր. 1896

Անուանարկ. եւ Վճարեալ		թուականք	Անուանարժեղթոց	Ընթացիկ Գիներ
	100		Քոն.Սէրիա A	57 20
	190		» » B 1%	33 30
	100	1884	» » C	21 20
	100		» » D զոցուած	23 21
	400		» » D բացուած	23 30
	100		» » D միջօրէ	23 21
	100		զոցուած	109 50
Ֆր.	500	1870	Բուլ.եկմ. բացուած	111 —
Անոն.	Վճար.			
20	10	1890	Օսմանիէ 4% միջօրէ	109 —
22	11	1869	Քրէտիտ Ֆէն. Ոմ.	— —
10	5	1872	Սօս. Ոթ. տը Շ. է Վ.	7 30
140	140	1878	Լաւ ռիումի	4 —
500	300	1889	Անատոլուի (Բժմ.	45 —
500	500		Եգեկամուղիք (Գրմ.	605 —
20	8	1882	Բրքամուէյ (Բժմ.	315 —
500	500		(Գրմ.	9 15
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի	195 —
1.40	1.40	1892	Օսմ. Միկիաբէ 6%	17 05
11	5½	1893	Օսմ. Ապահովագրն. Ընկ.	1 70
500	500	1882	Զրի Ընկ.Տէրբոս	5 40
				385 —

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) ԻՐ ՎՐԱՑ	Ե. Ո.	Դրշ.
8 օրուան համար 1000 հատ	5	—
1 ամուսան համար	8	—
1 օրուան համար	1	50
Ռուզոր	—	25
Կանխիկ (Հէվալէսիկ)	1	32½

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐՈՅ		
Լոնտոն 3 ամիս	Դրշ.	110 3/8
Փարիզ »	Ֆր.	22 85
Վիեննա 3 օրուան	Ֆիորր.	10 87½
Գենուին էլ	Մարք.	18 45

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ�doՎՐԱՑ		
8 օրուան համար 25 հատի	Ֆր.	3 50
1 ամուսան համար	»	6 50

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ	
Անգլ. ոսկի Ե. Ո. 100 դրշ.-ն	110 03
20 Ֆրանկնոց	87 28
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107 20
Քրիվիոց	51 10
Ռուպի Հնդկական	6 52
Մէճիտիէ	108 28
Մանր արծաթ	103 —
Մէճիտիէ	98 20
Տոլար Վալանիայ Սակարանի	6 —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 6 Փետր.			
Քոնսոլիտ 3ամ.	Բ Կնայ.	Ֆր.	— —
» »	C »	»	22 05
	D (Բացուած	»	— —
	D (Փոցուած	»	21 45
Ռումելիի Երկաթուղի		»	113 50
Բրնսթիզ		»	460 —
Մաքսային Պարտատոմսեր		»	486 25
Օսմանիէ		»	436 —
Ֆէժիր Բաժնեմուղի		»	395 —
Պանք Օթոման (անուանկն.)		»	575 62
Բանք Ֆրանսական 3%		»	102 87
» » 4½%		»	106 70
» Իտալական		»	84 60
Քրէտի Լիոնէ		»	785 —
Քրէտի Ֆոնսիէ		»	— —
Քոնդու

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Թարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոսքաիա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵՍԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 ռուպլի
Երաշխաւորութեան գումար	63,000,000 ֆրք.
1894ի հասոյթը	24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճրծ. է մօտ	90,000,000 »

Ընդ հ. Գործակալ Թուքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Գալիս ճէլալ Գէյ խան, թիւ 22, 23

Պոնիչ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Թառնաճիւղ Ղալաթիա, Զէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԷՊՌԷՆ ԵՒ ԸՆԿ.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՒՍԱՀՆԱԿԱՐԳ, ԱՆԳՈՒՆԱՒՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԼՈՆԴՈՆԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹ ԱՆԳ. ԼԻՐԱՅ 1,000,000

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սուտ հրդեհի ապահովագրութեան լայնարձակ մի է՝ որոյ բաժնետէրերք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անհատական պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն որ [illegible] վճարած է հրդեհի զոհերուց համար։

326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի [illegible] տարածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանով և ամենայն ազնուութեամբ [illegible] ագրելոցս, որք ունենալ լիազօր իշխանութիւն պատգամաւորել [illegible] ամենայն մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Ամենն և ամեն ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Յունական Ղալաթիոյ, Պանք Օթօմանը վարի քան ի Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք 8,000,000
Պահեստի Գրքոյկ	10,028,000
Տարեկան հասոյթ	23,250,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴՐՈՂ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն ժիր ծրանոցներ և բնակութիւններ և տարբեր մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 Լիազօր ներկայացուցիչ Ա. Գալա-

ԳԱՌԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Գալիս, Պահչէ—Գաքու, Անանի ատիս խան. 12, 13, 14

ՆՈՐ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆՔ
ՌԻՆՕՒ ԵՒ ԸՆԿ.
8, Վիլիէն փողոց, Փարիզ
NOUVEAUX PARFUMS
ԷՔՍԹՐԷ—ՓՈՇԻ—ԱՃԱՌ
Քանանկա
Պարսկական եղրեւանի
Միւկէ տէ պուա
Կրացիօզա
Լուքրէցիա
Սպիտակ հիրիկ
Ապարահոտ հիրիկ
Լուի ԺԵ.
Ռօզինա
Իլանկ-իլանկ
Ճերմակ մանուշակ
Էմբէռիալ Ռիւս
Եւ բոլոր ծանօթ հոտերը
Կ. Գալիս, Թիմոս, Մէկիքի, Նալբան, Հիսար, Սիմոնոֆ A.

Իր անարատութեան պատճառաւ

ՇԱԲՕԹՕ

բէբթօնը միակն է որ կը գործածուի Գ. Բասթէօռի, Գերլինի, Վիէննայի և Բեռլսպուրկի աշխատանոցներուն։ Բուն և Ֆրանսայի ծովային հոսարարութեան կողմէ։

ԱԶԴՈՒՄԻՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒՄ

ՇԱԲՕԹՕԻ ԳԻՆԻ
ԲԷԲԹՕՆԻ
VIN CHAPOTEAUT

Բէբթօնն, որ իբր ամենայաւ սնունդ ծանօթ է, կովի մսին մարսողութեան արդիւնքն է՝ բէբսինի և կամ նոյն իսկ ստամոքսին միջոցաւ։ Այդ կերպով կը սնուցնեն հիւանդները, նոր ապաքինածները, ինչպէս նաև այն անձերն, որք ունին հիւծումէ առաջ եկած անարիւնութիւն, անուանդներէ նոզկանք, տենդ, չաքարախտ, թոքախտ, թանչք, ուռեցք, քանչէռ, ստամոքսի ու լեարդի հիւանդութիւն՝ տաք երկիրներ բնակելէ յառաջ եկած։

ՇԱԲՕԹՕ, 8, Վիվիէն փողոց, Փարիզ, և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕԹԻ ՕՐԱԲԱԿ)

ՄՈՐԻՒ ԶԿԵՆ ՉԱՒԻՑ ԻՒՂ.

Իրենցմէ որ շատ Ի սորայ

Գոյացուցեալ մեռած ՍԿՕԹԻՆ և ՊՕՏԻՆԻՆ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժակամէ

Մորիւ մեռած հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբրեւ ֆոսֆիտներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոշտերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաձուութիւնը

Ժիրկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դեղամանը է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը գտնուի ամենայն դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատար՝ Ի Կ. Գալիս, ՀԱՄՄԻՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

Ա. ՄԱՑԷՔԻՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՊՕԼԻՍ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ԳԼՈՒԽՔ
ԵՒ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԹՐԱՄՈՒԼՅԻ ՊՈՂՈՏԱՆ

Եղանակին համաձայն, մեծ քանակութեամբ եւ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ բիրուաճ են արանց եւ տղայոց համար։

ԱՆԴԼ. ԱՆԹԱՓՈՒՆՑԻԿ ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ
Զինուորական սպաներու եւ ոչ-զինուորականներու համար անգլիական անթափանցիկ վերարկուներ։
Ֆրանսացի սպայից յատուկ «Ժաքօնէ» անթափանցիկ վերարկուներ։

ՈՐՈՇ ԳԻՒ,

ՆՈՐ ՈՒՂԵՑՈՅՑ
ՄԷՆԱՃԷՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի երթեւեկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ Ծովու նաւահանգիստներուն (երթուդարձին հանդիպելով ի Հալը)։

Լոնտոնէ մեկնում ամեն կիրակի. Մարսիլիէ եկնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, սկսեալ սեպտ. 21էն, դէպի Պիրէոն, Իզմիր, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս, միւս շաբթուն, սեպ. 28էն սկսեալ, դէպի Բայամդա, (փոփոխակի Բաֆաքօլո) Շիրա, Սէլանիկ, Տէոտէ-Ագաճ, փոփոխակի Բաֆայա, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս։

Կ. Պոլսէ մեկն ւմ դէպի Մարսիլիա, Հալ, Լոնտոն, ամեն ուրբաթ, առտուան ժամ 9ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէոտէ-Ագաճէն (փոփոխակի Բաֆայան), հոկտ. 11էն սկսեալ, միւս շաբթուն Տարտանէլէն, Խալանդրի, Պիրէ-ռաքէ, հոկտ. 18էն սկսեալ։

Բաց ասոր, ամեն տասներկուց օրը, ուրբաթ իրկնուան ժամ 4ին, հոկտ. 11էն սկսեալ Սուրիոյ գծին շոգենաւը Կ. Պոլսէ մարդ ու ապրանք պիտի մեկնի դէպի Մարսիլիա՝ Վալանսիա եւ Պիրէոն հանդիպելով։

ՍԱՐԻՈՅ ԳԻՇ

Հոկտ. 3էն սկսեալ, հինգշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, ամեն տասներկուց օրը։ Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր (առանց ուրիշ շոգենաւ փոխադրուելու) Վալի, Սամոս, փոփոխակի Հանդոս, Պէրուտ, Լարնաքա, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Լաթաքիա, Թրիբոլի, նորէն Պէրուտ, Ալեքսանտրիա, Մարսիլիա՝ ուրիշ նաւ փոխադրուելեամբ, Պէրուտ դէպ Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ։

ՕՏԵԱՆ-ՆՈՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԳԻՇ

Ուղղակի երթեւեկ կիսամեայ Լոնտոնէն, Հալբէն, Մարսիլիէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 7էն սկսեալ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒ-ՊԱԹՈՒՄԻ ԳԻՇ

Ուղղակի երթեւեկ առ նորինոգորեալ՝ Լոնտոնէն, Հալբէն, Մարսիլիէն եկած սուրհանդակի Սերով։ Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի կէսօրին դէպ Նամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում։ 425

ED NAVIGATION A VAPEUR ET DU COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բ. 22/3 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Գ. 23/4 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 2ին յետ միջօրէի, Պիրէոնի ճամբով

Դ. 24/5 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։

Դ. 24/5 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Ե. 25/6 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։

Ուբ 26/7 Ալեքսանդրիոյ Սորիհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱՇԽ.—Յունի 23 4, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող գեղեցիկ Զմիւռնիոյ մէջ սիրի հանդիպելի Թրիբոլի, Պէյրուտ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ գաղղ շոգենաւին 268

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԻԻ ՏԷ ԸՆԿ

Մարսիլիոյէ և Պոլսոյ դիմաց
կոնոնաւորեալ քանոր

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւագնէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
33 Մահմանէ փողոց թ. 10

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու
1895 Հոկտեմբեր 21 (Հ. Տ.) շաբաթէն սկսեալ
ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 21 Խառն Առտ.	Թ. 4 Ճամբ. Առտ.	Թ. 6 Ճամբ. Առտ.	Թ. 26 Խառն Իրկ.	Թ. 8 Ճամբ. Իրկ.	Թ. 10 Ճամբ. Իրկ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Բարաքէօյ Կամուրջ	մկնմ.	1 45	3 50	5 57	8 15	10 30	11 30
Հայտար Փաշա	ժմն.	2 10	4 15	6 22	8 40	10 55	11 55
	մկնմ.	2 28	4 23	6 30	8 57	11 5	12 5
Գրզոլ-Թօբրաք		— —	4 30	6 37	9 7	11 13	12 13
Ֆէնէր-Եօլու	»	2 37	4 34	6 41	9 11	11 17	12 17
Կէօզ-Թէպէ	»	— —	4 39	6 46	9 17	11 22	12 22
Էրէնքէօյ	»	2 47	4 45	6 52	9 23	11 28	12 28
Գօսթանտք	»	2 56	4 52	6 59	9 33	11 35	12 35
Մալթէպէ	»	3 7	5 3	7 10	9 45	11 45	12 45
Գարթալ	»	3 23	5 14	7 22	10 1	11 56	12 56
Բէնտիք	ժմն.	3 34	5 22	7 30	10 11	12 4	1 4
	մկնմ.	3 40	— —	— —	10 21	— —	— —
Թուզլա	»	4 3			10 46		
Կէյպզէ	»	4 24			11 10		
Տիլ-Իսքէլէսի	»	— —			11 37		
Թավշանճիլ	»	4 56			11 47		
Հէրէքէ	»	5 11			12 6		
Եարըմճա	»	— —			12 30		
Թիւթիւն-Զիֆլիք	»	5 42			12 44		
Տէրինճէ	»	5 51			12 57		
Իզմիտ	ժմն.	6 6			1 13		
	մկնմ.	6 26					
Գէօյիւք-Տէրպէնտ	»	7 —					
Սաբանճա	»	7 25					
Ատա-Բազար	»	7 47					
Կէյվէ	»	8 31					
Սաք-Հիսար	»	8 52					
Մէքէճէ	»	9 22					
Լէֆքէ	»	9 47					
Վէզիր-Խան	»	10 22					
Գիլէճիք	ժմն.	11 6					
	մկնմ.	11 16					
Բարաքէօյ	»	12 28					
Պօղեիւք	»	1 9					
Ին-Էօնիւ	»	1 56					
Զուքուր-Հիսար	»	2 26					
Էսկի-Շէհր	ժմն.	3 4					
		իրկն					

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 Ճամբ. Առտ.	Թ. 3 Ճամբ. Առտ.	Թ. 21 Խառն Առտ.	Թ. 5 Ճամբ. Իրկն.	Թ. 7 Ճամբ. Իրկն.	Թ. 23 Խառն Առտ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Էսկի-Շէհր	մկնմ.						11 45
Զուքուր-Հիսար	»						12 22
Ին-Էօնիւ	»						12 56
Պօղեիւք	»						1 29
Բարաքէօյ	»						2 2
Գիլէճիք	ժմն.						2 52
	մկնմ.						3 2
Վէզիր-Խան	»						3 35
Լէֆքէ	»						4 9
Մէքէճէ	»						4 39
Սաք-Հիսար	»						5 4
Կէյվէ	»						5 27
Ատա-Բազար	»						6 16
Սաբանճա	»						6 32
Գէօյիւք-Տէրպէնտ	»						6 58
Իզմիտ	ժմն.						7 30
	մկնմ.						7 50
Տէրինճէ	»			1 22			8 5
Թիւթիւն-Զիֆլիք	»			1 48			8 14
Եարըմճա	»			1 59			— —
Հէրէքէ	»			2 13			— —
Թաֆշանճիլ	»			2 42			8 49
Տիլ-Իսքէլէսի	»			2 55			8 59
Կէյպզէ	»			3 6			— —
Թուզլա	»			3 38			9 32
	»			4 6			9 56
Բէնտիք	ժմն.	— —	— —	4 25			10 20
	մկնմ.	1 49	3 14	4 35	6 47	9 —	10 28
Գարթալ	»	1 58	3 24	4 49	6 57	9 10	10 43
Մալթէպէ	»	2 9	3 36	5 6	7 9	9 21	11 2
Գօսթանճիք	»	2 19	3 46	5 20	7 19	9 32	11 15
Էրէնքէօյ	»	2 28	3 57	5 32	7 29	9 41	11 30
Կէօզթէպէ	»	2 32	4 1	5 36	7 33	9 45	— —
Ֆէնէր-Եօլու	»	2 38	4 6	5 42	7 38	9 50	11 41
Գրզոլ-Թօփրաք	»	2 42	4 10	5 46	7 42	9 54	— —
Հայտար-Փաշա	ժմն.	2 48	4 16	5 54	7 48	10 —	11 50
	մկնմ.	2 55	4 23	6 5	7 55	10 8	12 5
Բարաքէօյ Կամուրջ	ժմն.	3 00	4 48	6 30	8 00	10 38	12 30
							իրկն.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ ԷՆԿԻՐԻՊԼԻՔԻ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք. Թ. 122 Խառն Առտու
		Ժ. Վ.
Էսկի-Շէհր	մեկ.	4 —
Ազ-Բունար	»	4 40
Ալբի-Քէօյ	»	2 35
Պէյլիկ-Ամիրը	»	3 23
Սարը-քէօյ	»	4 38
Պիլէր	»	5 36
Սաքրլար	»	6 20
Գէյլիք քէօպրիւ	»	7
Օլաղլը	»	7 55
Մալիքէօյ	»	9 17
Սրնճան-քէօյ	»	10 9
Էնկիրիւ	ժմն.	11 2
		իրկն.

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք. Թ. 121 Խառն Առտու
		Ժ. Վ.
Էնկիրիւ	մեկ.	2 10
Սրնճան-քէօյ	»	3 6
Մալի-քէօյ	»	4 20
Բալատը	»	5 59
Գէյլիք-քէօպրիւ	»	6 51
Սաքրլար	»	7 23
Պիլէր	»	8 8
Սարը-քէօյ	»	9 13
Պէյ իկ-ախբը	»	10 20
Ալբի-քէօյ	»	11 16
Ազ-Բունար	»	11 54
Էսկի-Շէհր	ժմն.	12 41
		իրկն.

ԱԼԱՇՇՈՅ ՔԷՕՊՐԻՒԼԻՊԼԻՔԻ ԳԾԻՆ, ՀԻՍԻՆԼԻ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք. Թ. 324 Խառն Իրկ.	Կառք. Թ. 328 Խառն Իրկ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Ալաշշոյ	մեկ.	4 —	10 20
Քէօպրիւլիպլիք	»	10 10	10 40
		Ժմն.	Ժմն.

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք. Թ. 323 Խառն Իրկն.	Կառք. Թ. 325 Խառն Իրկն.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քէօպրիւլիպլիք	մեկ.	2 40	9 —
Ալաշշոյ	»	3 —	9 50
		Ժմն.	Ժմն.

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք. Թ. 322 Խառն Առտ.
		Ժ. Վ.
Աֆիոն Գարա Հիսարէ	մեկն.	6 10
Դալլը կէօլ համամը	»	6 50
Իշանիյէ	»	7 26
Տէօնէր	»	8 4
Զը քուրլեր	»	9 5
Սալահոտ	»	10 —
Սապոնճը քընարը	»	10 51
Կէօրճէ քըսըք	»	11 36
Էսկի-Շէհր	ժմն.	12 22
		իրկն.

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք. Թ. 323 Խառն Առտ.
		Ժ. Վ.
Էսկի-Շէհր	մեկն.	7 —
Զուքուր-Հիսար	»	7 25
Ատա-Բազար	»	7 47
Կէյվէ	»	8 31
Սաք-Հիսար	»	8 52
Մէքէճէ	»	9 22
Լէֆքէ	»	9 47
Վէզիր-Խան	»	10 22
Գիլէճիք	ժմն.	11 6
	մկնմ.	11 16
Բարաքէօյ	»	12 28
Պօղեիւք	»	1 9
Ին-Էօնիւ	»	1 56
Զուքուր-Հիսար	»	2 26
Էսկի-Շէհր	ժմն.	3 4
		իրկն